

Uchwała Nr XXXVIII/259/2014
Rady Gminy Bliżyn
z dnia 25 czerwca 2014 r.

w sprawie **zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) i § 10 ust. 2 pkt. 2 lit. „b” Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007- 2013 (Dz. U. z 2013 r., poz. 501, Dz. U. z 2014 r. poz. 665) uchwała się co następuje:

§1. 1. Zatwierdza się „Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024” przyjęty Uchwałą Zebrania Wiejskiego sołectwa Odrowążek z dnia 15 czerwca 2014 r.

2. Finansowanie przedmiotowego planu odbywać się będzie z zewnętrznych źródeł wspomagających szeroko pojęty rozwój małych miejscowości i wsi.

3. Zadania inwestycyjne ujęte w Planie Odnowy Miejscowości Odrowążek mogą być realizowane w miarę posiadanych środków finansowych przyznanych przez Radę Gminy.

§2. Uchwała Zebrania Wiejskiego sołectwa Odrowążek z dnia 15 czerwca 2014 r. wraz z „Planem Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024” stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

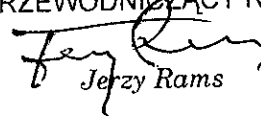

Jerzy Rams

Uzasadnienie

„Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024” jest dokumentem niezbędnym przy ubieganiu się o finansowe środki zewnętrzne.

W celu wykorzystania inicjatywy mieszkańców dla poprawy warunków i jakości życia na wsi, jak również możliwości ubiegania się o dofinansowanie zadań objętych planem podjęcie uchwały uznaje się za zasadne.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Rams

Załącznik do uchwały
Nr. XXXVIII/259/2014. Rady
Gminy Blizyn z dnia
25 czerwca 2014r.

**Uchwała Zebrania Wiejskiego
Sołectwa Odrowążek Nr 41/2014
z dnia 15.06.2014 r.
w sprawie przyjęcia „Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek na
lata 2014-2024”**

Na podstawie § 8 ust. 1 pkt. 4 Statutu Sołectwa Odrowążek Zebranie Wiejskie sołectwa Odrowążek uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się przyjęcie planu odnowy wsi pt. Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024”

§ 2.

„Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024” zawiera w szczególności:

- a) charakterystykę miejscowości,
- b) inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości,
- c) ocenę mocnych i słabych stron miejscowości,
- d) opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących w okresie 7 lat od dnia przyjęcia planu
- e) opis i charakterystykę „obszarów o szczególnym znaczeniu”.

Plan stanowi Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**SOŁECTWO
ODROWĄŻEK
SOŁTYS
gmina Blizyn**

Sołtys sołectwa Odrowążek

Sławomir Bernatek

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Ramo

Załącznik do Uchwały
Zebrania Wiejskiego
Sołectwa Odrowążek Nr 1/2014
z dnia 15.06.2014r.

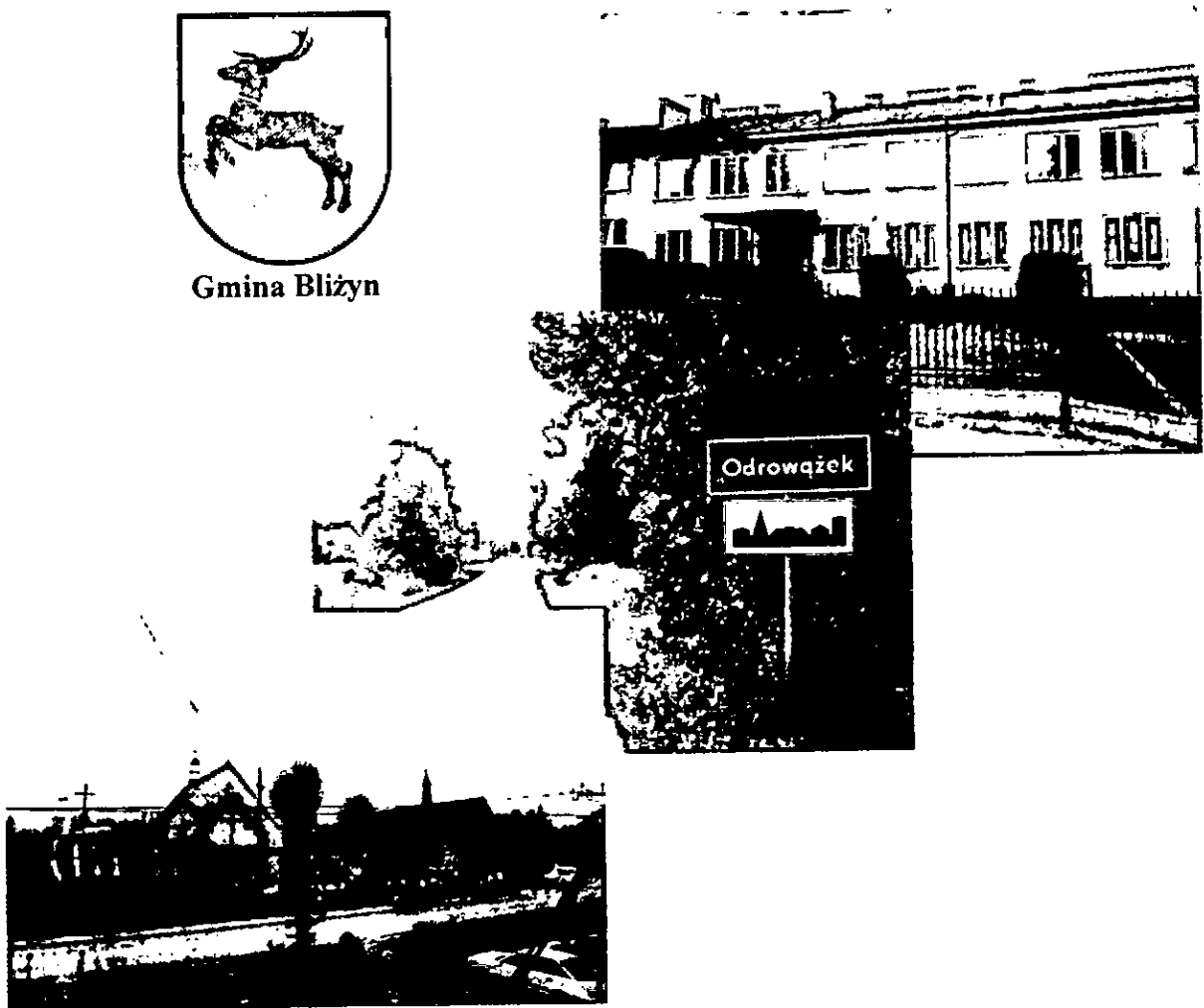
Plan Odnowy Miejscowości

ODROWĄŻEK

na lata: 2014 - 2024

Gmina Bliżyn

Czerwiec 2014 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Charakterystyka miejscowości Odrowążek	5
1. Położenie administracyjno-geograficzne	5
2. Przynależność administracyjna	7
3. Liczba ludności	7
4. Rys historyczny	8
II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	9
1. Środowisko przyrodnicze	9
2. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego	11
3. Dziedzictwo religijne	15
4. Obiekty występujące w miejscowości Odrowążek	17
5. Oświata i edukacja	18
6. Infrastruktura społeczna	24
7. Infrastruktura techniczna	24
8. Rolnictwo i przedsiębiorczość	27
9. Kapitał społeczny i ludzki	28
III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Odrowążek	33
1. Analiza SWOT	33
IV. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie: 2014 – 2024	35
1. Obszary problemowe	35
2. Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną ...	37
V. Obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców	41
VI. Misja i wizja rozwoju miejscowości Odrowążek	43
VII. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek	44
1. Wskaźniki planowane do osiągnięcia	44
2. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek	45
3. Zewnętrzne źródła finansowania zadań inwestycyjnych	46
4. Komunikacja społeczna i promocja	47
5. Monitoring i aktualizacja Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek	48
Załącznik nr 1.....	49

Wprowadzenie

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich stanowi jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Unią Europejską oraz przed władzami krajowymi. Koncepcja ożywienia gospodarczego obszarów wiejskich z wykorzystaniem miejscowych zasobów, tożsamości, tradycji wsi i kultury ludowej, w dużym stopniu uwarunkowana jest od polityki władz samorządowych oraz od aktywności lokalnej społeczności, jej zaangażowania w planowanie i realizację przedsięwzięć zmierzających do rozwoju własnej miejscowości. Skuteczność powyższych działań przejawia się nie tylko w poprawie wizerunku i atrakcyjności wsi, lecz także w odnowie duchowej i społecznej obszarów wiejskich i ich mieszkańców.

Dokument strategiczny określający kierunki rozwoju miejscowości Odrowążek w sferze społeczno-gospodarczej stanowi niniejszy **Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek**.

Celem powyższego opracowania jest zdefiniowanie kierunków rozwoju miejscowości w okresie: 2014 - 2024, uwzględniających czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, wpływających jednocześnie na możliwość realizacji planowanych zadań inwestycyjnych oraz przedsięwzięć, przyczyniających się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Plan Odnowy Miejscowości przedstawia aktualną sytuację społeczno-gospodarczą Odrowążka, wskazuje obszary problemowe oraz zadania, których realizacja pozwoli osiągnąć oczekiwany poziom rozwoju. Jest narzędziem umożliwiającym podejmowanie efektywnych decyzji finansowych związanych zarówno z angażowaniem środków własnych gminy, jak i ubieganiem się o środki ze źródeł zewnętrznych. Przygotowanie Planu poprzedził proces konsultacji społecznych. Uwzględniono w nim wskazówki lokalnej wspólnoty uzyskane w wyniku odbytych spotkań, przeprowadzonych rozmów, podczas których mieszkańcy określili główne problemy, z jakimi boryka się lokalna społeczność, wskazali negatywne skutki wynikające z sygnalizowanych niedostatków, nakreślili możliwości poprawy istniejącego stanu.

Przynależność naszego kraju do Unii Europejskiej stwarza liczne możliwości aplikowania o fundusze europejskie na realizację inicjatyw służących wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich. Jednym z dokumentów pomocniczych przy aplikowaniu o środki na sfinansowanie zaplanowanych zadań będzie niniejszy Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek.

Zadania ujęte w Planie Odnowy Miejscowości Odrowążek wpisują się w założenia, cele i priorytety następujących dokumentów:

- Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014 - 2024,
- Lokalna Strategia Rozwoju dla "Lokalne Grupy Działania - U ŹRÓDEŁ", która swym zasięgiem obejmuje Gminę Bliżyn,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 - 2020.

Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek jest dokumentem otwartym, a wskazane w nim zadania będą podlegały aktualizacji stosownie do zmieniających się uwarunkowań, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, aby realizowane zadania odpowiadały rzeczywistym potrzebom mieszkańców i mogły w pełni wykorzystać istniejący potencjał i szanse rozwoju miejscowości. W aktualizacji powyższego opracowania będą uwzględniane nowe potrzeby zgłaszane przez lokalną społeczność, władze samorządowe Gminy Bliżyn, organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego i inne nieformalne grupy mieszkańców.

Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek, zawiera następujące elementy wyszczególnione w *Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi* z dnia 31 lipca 2008 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 501):

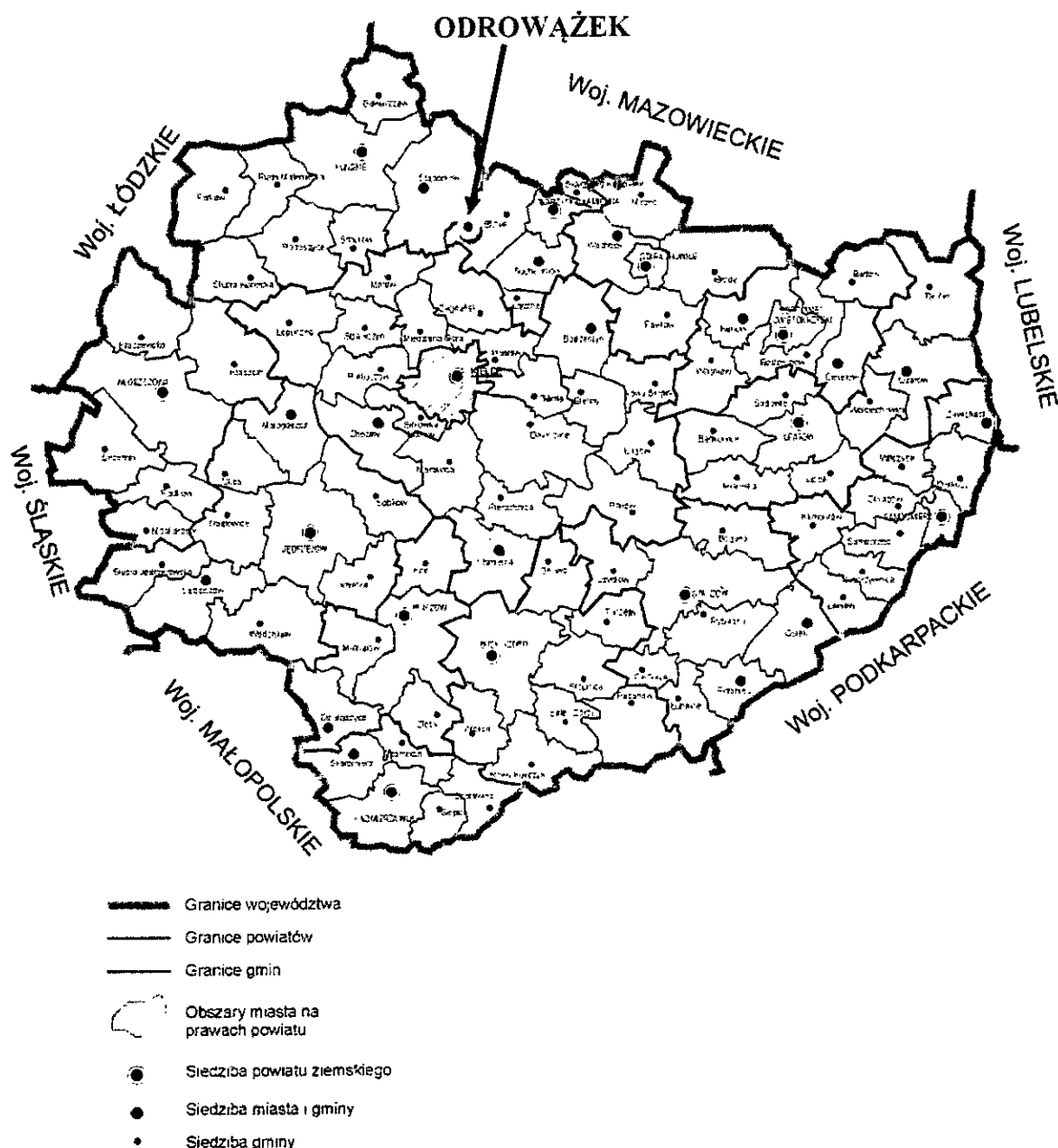
- charakterystykę miejscowości,
- inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości,
- ocenę mocnych i słabych stron miejscowości,
- opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji;
- opis i charakterystykę obszarów, związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Ponadto w opracowaniu przedstawiono misję i wizję rozwoju miejscowości Odrowążek oraz zagadnienia związane z wdrażaniem i realizacją Planu Odnowy Miejscowości.

I. Charakterystyka miejscowości Odrowążek

1. Położenie administracyjno-geograficzne

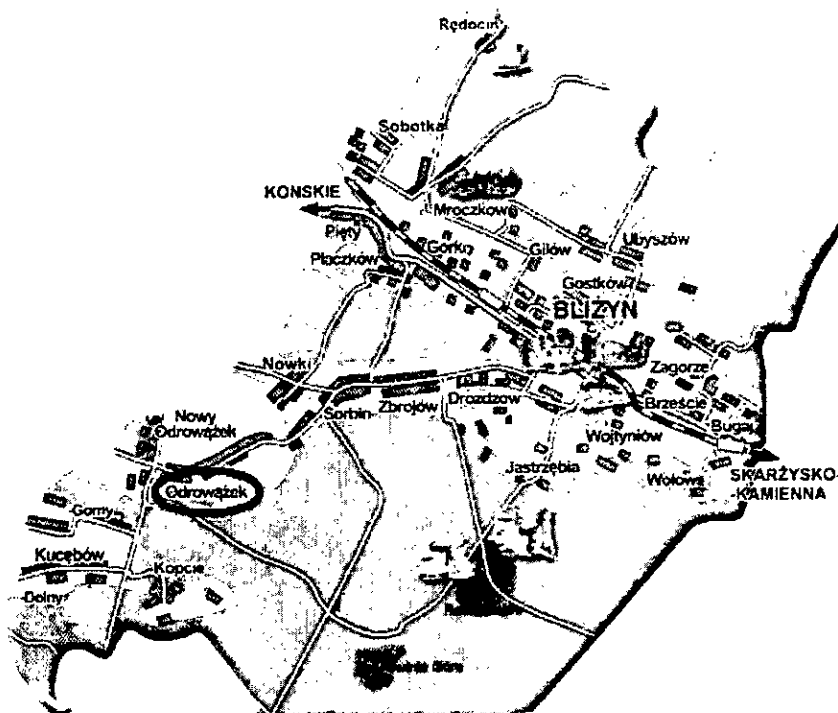
Odrowążek jest jedną z 23 miejscowości (sołectw) znajdujących się na obszarze Gminy Bliżyn, położonej w północnej części Województwa Świętokrzyskiego, w powiecie skarżyskim. Podział administracyjny Województwa Świętokrzyskiego oraz usytuowanie Gminy Bliżyn i miejscowości Odrowążek obrazuje poniższa mapa.

Mapa 1. Podział administracyjny Województwa Świętokrzyskiego oraz usytuowanie Gminy Bliżyn i miejscowości Odrowążek

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/raporty/rocz/1999/rap01_a.htm

Pod względem geograficznym Odrowążek położony jest w południowo-zachodniej części Gminy Blizyn, częściowo znajduje się w granicach Suchedniowsko-Oblegorskiego Parku Krajobrazowego, a częściowo w jego otulinie¹.

Mapa 2. Lokalizacja miejscowości Odrowążek na obszarze Gminy Blizyn

Źródło: <http://www.domektkaczki.pl>

Odrowążek graniczy z następującymi miejscowościami: Sorbin, Nowy Odrowążek, Kucębów i Kopcie. Powierzchnia Odrowążka wynosi 902 ha. W miejscowości mieszka 412 osób. Znajduje się tutaj 125 domów.

Fot. 1. Odrowążek z lotu ptaka

Źródło:
<http://www.blizyn.pl/galeria/category/92-blizyn?start=20>

¹ <http://www.blizyn.pl/solectwa/odrowazek>

Przez wieś przechodzi czerwony szlak turystyczny z rezerwatu przyrody Diabla Góra do Łącznej. W odległości ok. 5 km od Odrowążka znajduje się rezerwat przyrody Świnia Góra.

2. Przynależność administracyjna

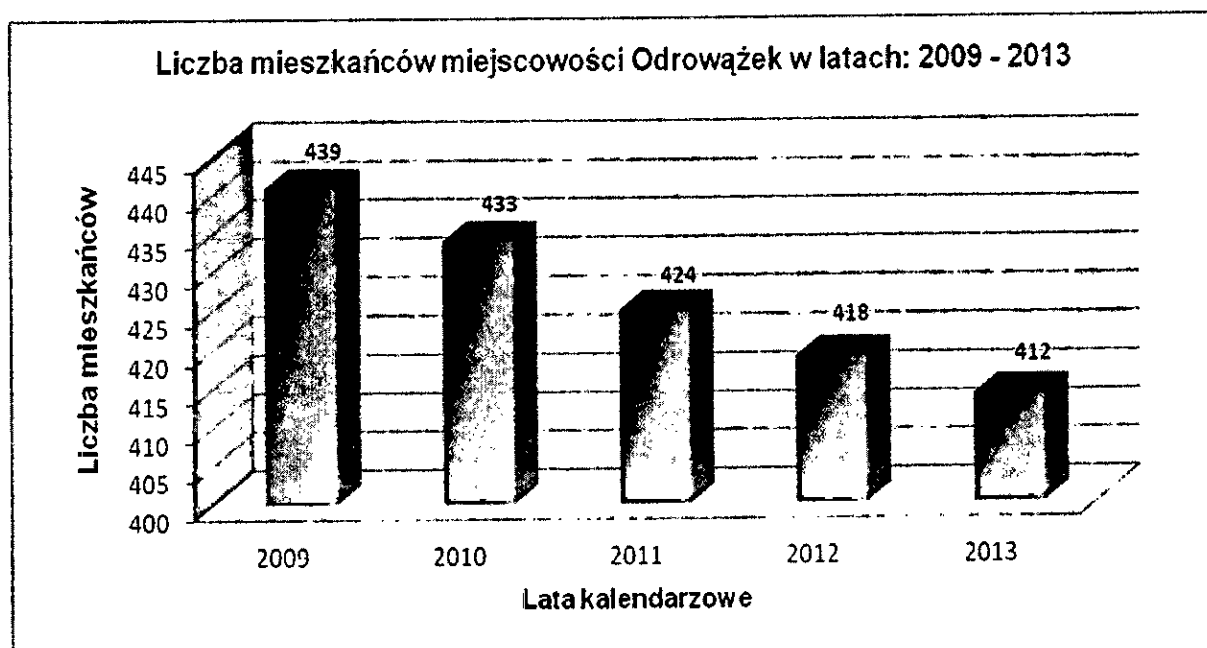
Do 1954 r. Odrowążek należał do Gminy Samsonów, następnie do 1960 r. - do Gromady Sorbina, a od 1960 r. - do Gromadzkiej Rady Narodowej Kucębów². W późniejszym czasie miejscowość została przydzielona do Gminy Odrowąż. W latach 1975 - 1998 miejscowość administracyjnie należała do Województwa Kieleckiego.

Obecnie Odrowążek jest jedną z 23-ech miejscowości (sołectw) Gminy Bliżyn, która położona jest w północnej części Województwa Świętokrzyskiego i należy do powiatu skarżyskiego. Funkcję sołtysa sołectwa Odrowążek sprawuje Pan Sławomir Bernatek.

Odrowążek sąsiaduje z następującymi wsiami: Nowy Odrowążek, Kopcie, Kucębów, Sorbin oraz z wsiami należącymi do powiatu koneckiego: Świerczów i Włochów.

3. Liczba ludności

Odrowążek zamieszkuje 412 osób (mieszkańcy zameldowani na pobyt stały), co stanowi ok. 5% populacji całej Gminy Bliżyn.

Wykres nr 1. Liczba mieszkańców miejscowości Odrowążek w latach: 2009 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

² M. Wychowaniec, „Kronika Szkoły Podstawowej w Odrowążku”, s. 7

W ostatnich latach można zaobserwować stałe zmniejszanie się liczby ludności sołectwa. Zmniejszająca się liczba mieszkańców wynika głównie z ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji ludności. Liczbę mieszkańców Odrowążka w latach: 2009 - 2013 zaprezentowano na wykresie nr 1.

4. Rys historyczny

Powstanie Odrowążka szacuje się na XIV wiek. Wówczas była to wieś pańszczyźniana należąca do średniowiecznego rodu Odrowążów. Ich siedzibą był Odrowąż w powiecie koneckim, leżący 5 km od Odrowążka. Około 1240 r. św. Jacek wybudował pierwszy kościół w Odrowążu. Mieszkańcy Odrowążka należeli do Parafii Odrowąż i tam uczęszczali na Msze Św. Jeszcze w okresie międzywojennym w inwentarzu kościoła parafialnego w Odrowążu został umieszczony alfabetyczny wykaz wsi, należących do Parafii Odrowąż. Na miejscu 12 znalazł się Odrowążek z liczbą 511 mieszkańców. W 1382 r. w Radomiu Jan z Zelczewic sprzedał Odrowąż Piotrowi Kmicie za 450 grzywien groszy srebrnych polskich. W ciągu wieków Odrowąż i Odrowążek były w posiadaniu rodzin: Szambeków, Tarłów, Świderskich, Dembińskich, Poniatowskich, Wielhorskich, Giedrojców³.

Ród Odrowążów przyczynił się do rozwoju swojej posiadłości. W związku z tym król Zygmunt III Waza wyraził zgodę na nadanie Odrowążowi praw miejskich w 1611 r. W celu dalszego rozwoju wprowadzono w mieście targ w czwartki i jarmarki. Rzemieślnicy z pobliskich wiosek (w tym także z Odrowążka) zobowiązani byli do wystawiania na targu swoich wyrobów hutniczych, żelaznych i kamieniarskich. Mieszkańcy Odrowąża zostali uwolnieni na 15 lat od podatków publicznych. Rodzina Odrowążów posiadała pieczęć z herbem Odrowąż. Jednak mimo tak wielu przywilejów Odrowąż nie rozwinął się. Jedynie domy, przy których odbywał się targ odróżniają się od innych⁴.

W roku 1857 Odrowążek został uwłaszczony. Aby upamiętnić to wydarzenie wzniesiono żelazny krzyż w pobliżu szkoły. W czasach pańszczyźnianych wieś dzieliła się na części: Odrowążek - Ciągły, Odrowążek - Piechotny, Odrowążek - Komorniki.⁵ Dziś tych nazw już się nie używa, a wieś stanowi jednolitą całość.

³ Biblioteka Zespołu Szkół Gimnazjum im. gen. Stanisława Maczka w Bliżynie, Album sołectwa Odrowążek, s. 13

⁴ Tamże, s. 14

⁵ M. Wychowaniec, op. cit. s. 7

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Zasoby miejscowości Odrowążek to wszelkie elementy materialne i niematerialne sołectwa jak również otaczającego go obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie lub w przyszłości przy realizacji publicznych i prywatnych przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy wizerunku miejscowości i warunków życia mieszkańców. Analizy zasobów dokonano w oparciu o następujące obszary: środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, dziedzictwo religijne, obiekty i tereny, oświatę i edukację, infrastrukturę społeczną, infrastrukturę techniczną, rolnictwo i przedsiębiorczość oraz kapitał społeczny i ludzki.

1. Środowisko przyrodnicze

Atutem miejscowości Odrowążek jest przepiękna przyroda. Równinno-pagórkowate tereny, pokryte są różnobarwnymi poletkami, łąkami, otoczone gęstymi lasami rezerwatu „Świnia Góra”. Wiosną i latem okolica mieni się barwami miejscowej szaty roślinnej. Wielkim bogactwem gatunkowym cechuje się roślinność runa leśnego. Stwierdzono tu aż 346 gatunków roślin, w tym kilkadziesiąt podlegających ochronie całkowitej⁶.

Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy zaliczony jest do największych obszarowo parków tego typu w Woj. Świętokrzyskim. Do jego obszaru i sfery ochronnej zaliczona została południowa część terenu Gminy Bliżyn, z częściami sołectw: Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Odrowążek, Sorbin, Wojtyniów, Wołów i Zbrojów. Łączna powierzchnia Parku wynosi 43,1 tys. ha. Zajmuje on 55,6% powierzchni Gminy Bliżyn. Niezwykła szata roślinna Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego spowodowała utworzenie na terenie Gminy rezerwatu przyrody „Świnia Góra”, który znajduje się 5 km od Odrowążka i jest atrakcją dla wielu turystów⁷. Rezerwat ma także znaczenie historyczne, już od XV wieku wydobywano tutaj rudy żelaza. Miało to wpływ na podniesienie urodzajności gleby. Do dziś zachowały się zawalone szyby górnicze. W czasie II wojny światowej rezerwat stanowił schronienie dla wielu oddziałów partyzanckich, między innymi „Hubala”, „Narbutta”, „Ponurego”. W 1944 r. rozegrała się tutaj wielka bitwa pomiędzy brygadami AK a hitlerowcami, na pamiątkę, której wzniesiono pomnik przy gajówce Rosochy⁸.

⁶ G. Gębska, J. Jabłońska, T. Wojciechowski, „Cudze chwalicie, swego nie znacie ... Odrowążek”, Bliżyn 2004, s. 1-2

⁷ S. Barański, „Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy na terenie Gminy Bliżyn”, [w:] Notatnik bliżyński, Bliżyn 1993

⁸ www.turystyka.skar.pl

Na uwagę zasługują lasy otaczające wioskę. Po drodze do rezerwatu na „Świnia Górę” Można podziwiać wysokie sosny, ustępujące stopniowo miejsca prastarym jodłom. Leżące na ziemi omszałe pnie z poobłamywanymi gałęziami, obumarłe drzewa pozbawione kory to jeden z elementów malowniczego krajobrazu. Dalej rozciąga się królestwo buka⁹.

W leśnictwie Odrowążek znajduje się wiele pomników przyrody. Jednym z pomników przyrody jest „Buk zwyczajny” - drzewo o wymiarach: pierśnica 105 cm; obwód w pierśnicy 330 cm, wysokość 30 m, średnica korony 6-8 m, wiek około 200 lat. Rośnie na gruntach Nadleśnictwa Suchedniów- Leśnictwo Świnia Góra niedaleko drogi ze Świniej Góry do Odrowążka. Przy tej drodze rośnie także „Jodła pospolita” - drzewo o wymiarach: obwód w pierśnicy 415 cm, pierśnica 130 cm, wysokości 41 m, wiek ok. 250 lat. Jest najokazalszą spośród jodeł i jedynym okazem pomnikowym tego gatunku w Woj. Świętokrzyskim¹⁰.

Teren jest ubogi w surowce mineralne. Występują jedynie piaskowce na południe od Odrowążka, częściowo na terenie parku Krajobrazowego a częściowo na terenie jego otuliny¹¹.

Przez Odrowążek przebiega czerwony szlak turystyczny z rezerwatu przyrody „Diabla Góra” do Łącznej.

Odrowążek to malownicza miejscowość, w której krajobrazie występują piękne widoki przeplatane lasami, kwiecistymi łąkami, wśród których przepływa mała rzeczka: Kuźniczka, w której „przeglądają się” nadrzeczne rośliny.

Fot. 2.
Rzeka Kuźniczka

⁹ Biblioteka Zespołu Szkół Gimnazjalnych, op. cit., s. 6

¹⁰ <http://www.blizyn.pl/solectwa/odrowazek>

¹¹ Biblioteka Zespołu Szkół Gimnazjalnych, op. cit., s. 17

Odrowążek położony jest w pobliżu trzech bardzo cennych przyrodniczo obszarów Natura 2000: Dolina Krasnej, Uroczysko Pięty i Lasy Suchedniowskie. W 2013 r. na terenie miejscowości prowadzono badania chiropterologiczne, które wskazywały na występowanie dużej różnorodności gatunkowej nietoperzy. Najciekawszym znaleziskiem było stwierdzenie wszystkich trzech „polskich” gatunków mroczków: późnego, posrebrzanego i pozłocistego ¹².

Fot. 3.
Oznakowanie
obszaru Natura 2000

2. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego

Odrowążek zamieszkuje 412 osób. Pośród codziennych zajęć, mieszkańcy sołectwa podejmują starania, ukierunkowane na zachowanie i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego, co wpływa na pogłębianie tożsamości i przynależności regionalnej. W Szkole Podstawowej w Odrowążku znajduje się **Izba Regionalna**, w której można podziwiać stare sprzęty gospodarstwa domowego: krosno tkackie, żelazka na duszę, maselnice, a nawet dzieła Henryka Sienkiewicza wydane na przełomie XIX i XX w. W izbie można zaobserwować elementy strojów ludowych i prasy do wyciskania białego sera. Uroczyste otwarcie Izby nastąpiło w połowie 2005 r. i od tamtego momentu liczba rekwizytów wciąż wzrasta.

Mieszkańcy Odrowążka od wielu lat angażują się w działalność kulturową – już w latach 60-tych i 70-tych w sołectwie działał klub kultury z Kołem Gospodyń Wiejskich na czele. Wówczas organizowano kursy gotowania, szycia oraz różnych robótek ręcznych, a dla

¹² Ł.Misiuna, *Policzono nietoperze zimujące w Górach Świętokrzyskich*, <http://www.ngo.pl/x/843498>

młodzieży kursy tańca. Odbywały się dyskoteki, zabawy na zakończenie karnawału i zabawy andrzejkowe oraz wieczorki okolicznościowe z takich okazji jak: Dzień Matki, Dzień Dziecka, itp. Panie z Koła Gospodyń Wiejskich przygotowywały degustację potraw regionalnych. Podczas długich, jesiennych wieczorów rytuałem w każdym domu było obieranie i kiszenie kapusty oraz darcie pierza. W czasie takich spotkań gospodyni domu przygotowywała poczęstunek, a wokoło rozlegał się śpiew i muzyka, którą grano najczęściej na akordeonie i na skrzypcach¹³.

Zajęcie, które dawniej było bardzo powszechne - stanowi tkanie kolorowych, pasiastych chodników za pomocą krosen.

W Odrowążku i okolicach uprawiano len, który przechodził kolejne etapy: od suszenia do roszenia go wodą poprzez międlenie, tarcie, czesanie aż do powstania tkaniny. Z lnu tkano na krosnach ubrania, nakrycia na łóżka oraz chodniki. Dawniej krosna znajdowały się w każdym domu, a len uprawiany był powszechnie. Dziś jest to rzadko spotykane rzemiosło¹⁴.

Jednak w Odrowążku tradycje tkackie przetrwały do dziś, a wyrabianiem przepięknych, kolorowych chodników za pomocą krosen, zajmuje się Pani Zofia Żak.

Fot. 4.
Kolorowe chodniki utkane
za pomocą krosen przez
Panią Zofię Żak

Oprócz chodników, Pani Zofia Żak robi także ciepłe kołdry z naturalnej, owczej wełny. Przygotowanie takiej kołdry wymaga wielu pracochłonnych zabiegów, ale uzyskany efekt końcowy, dowodzi, że warto je wykonać. Wełnę należy najpierw starannie oczyścić, wyprać i wysuszyć. Następnie dokonuje się segregacji wełny, wybierając z niej najlepsze włókna.

¹³ Biblioteka Zespołu Szkół Gimnazjum, op. cit, s. 16-17

¹⁴ U. Jędrzejczyk, „Białe portki – tkactwo i obróbka włókna Odrowążek, Nowy Odrowążek, Kopcie, Kucębów”, Bliżyn 2007, s. 7-8

Z przygotowanego w ten sposób wełnianego „wkładu” szyje się koldrę, która jest lekka i bardzo ciepła¹⁵.

Fot. 5. Koldra z owczej wełny wykonana przez Panią Zofię Żak

W dążeniu do pielęgnowania dziedzictwa kulturowego związanego z tradycyjnym rzemiosłem, w okresie: od sierpnia 2008 r. do kwietnia 2009 r. na terenie sołectwa realizowano projekt pod nazwą „Werniks, cołnek i wisinka”. Pomysłodawcą ww. inicjatywy było Stowarzyszenie RDEST z Bliżyna w ramach programu „Seniorzy w akcji” Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „E” i Polsko Amerykańskiej Fundacji Wolności. Projekt ten polegał na współpracy osób starszych z młodzieżą i dziećmi.

Fot. 6. Warsztaty plastyczne realizowane w ramach projektu pod nazwą: „Werniks, cołnek i wisinka”

Źródło: Fotografia wykonana i udostępniona przez uczestnika projektu

¹⁵ Wywiad przeprowadzony z Panią Zofią Żak - mieszkanką Odrowążka

W ramach projektu zorganizowano cykl warsztatów artystycznych w Szkole Podstawowej w Odrowążku, odtwarzających proces obróbki lnu i powstawania tkaniny, które nawiązują do lokalnych tradycji tkackich. Chodniki utkane na krosnach były inspiracją podczas warsztatów plastycznych. Powstało 40 prac namalowanych na płótnie¹⁶.

O zachowanie dziedzictwa kulturowego związanego z dorobkiem folklorystycznym naszego regionu, zabiega Zespół ludowy „Kuźniczanki”, którego nazwa wywodzi się od rzeki Kuźniczki. Zespół funkcjonuje od 1993 r. Jego założycielem był Pan Adam Młodawski – ówczesny Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Bliżynie. Obecnie w Zespole śpiewa siedem Pań: trzy mieszkanki z Odrowążka (Barbara Misiowiec, Alfreda Smulczyńska i Jolanta Gębska,) oraz cztery mieszkanki z Nowego Odrowążka (Zuzanna Marszałek, Gabriela Gębska, Helena Dudzic i Helena Morawska). Kierowniczką Zespołu jest Pani Barbara Misiowiec. ^{Spotkania i próby Zespołu prowadzi Pan Sławomir Miernik,} który poprzez grę na akordeonie, zabiega o odpowiednią oprawę muzyczną wykonywanych utworów.

Fot. 7. Zespół ludowy „Kuźniczanki” podczas występu w ramach VI edycji przeglądu kapel i zespołów ludowych: "To i owo na ludowo"

Źródło: http://www.skarzysko.com.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&sub=0&menu=1&artykul=724&akcja=artykul

Zespół ma w swoim repertuarze liczne pieśni ludowe związane z regionem świętokrzyskim, kołędy, pastorałki, pieśni religijne i patriotyczne. Członkowie Zespołu aktywnie włączają się

¹⁶ Wywiad z uczestnikiem projektu - Bernadeta Smulczyńską (Urban)

w przygotowania imprez i uroczystości okolicznościowych na terenie sołectwa Odrowążek, Gminy Bliżyn oraz podczas przeglądów muzyki ludowej organizowanych, zarówno na obszarze Województwa Świętokrzyskiego, jak i poza nim.

W działalność kulturową na terenie sołectwa włącza się aktywnie również młode pokolenie: Schola Parafialna oraz Parafialna Orkiestra Dęta – charakterystykę wymienionych formacji muzycznych przedstawiono w punkcie 9: Kapitał społeczny i ludzki.

3. Dziedzictwo religijne

W czasach nowożytnych Odrowążek należał do dekanatu koneckiego, diecezji kieleckiej. Decyzja została ukonstytuowana bullą papieską „Operosa atque indefess” z 24 września 1805 r. Rozporządzenie papieskie wykonał dopiero 17 września 1807 r. metropolita lwowski Kajetan Kicki. Od 1819 r. Odrowążek należał do nowo utworzonej diecezji sandomierskiej, która obejmowała 17 dekanatów. W 1981 r. diecezja sandomierska zmieniła nazwę na sandomiersko-radomską. Od 1992 r. Odrowążek należał do diecezji radomskiej, która została wyodrębniona z terytorium dawnej diecezji sandomiersko-radomskiej. Całe terytorium diecezji obejmowało ok. 8.000 km².

W Odrowążku leżącym nad rzeką Kuźniczką, (ówczesny powiat kielecki, Gmina Samsonów), w 1827 r. były 34 domy i 221 mieszkańców. Dla proboszcza Parafii Odrowąż, mieszkańcy Odrowążka składali dziesięcinę z płodów rolnych. W wykazie dziesięciny uiszczanej w roku 1858 czytamy w punkcie 12, że Odrowążek złożył zboże w ilości 27¹⁷.

Ludność Odrowążka należała w całości do Parafii Odrowąż. Wioski odległe były od kościoła parafialnego od 5 do 10 km. Wierni odczuwali potrzebę utworzenia bliższego ośrodka kultu religijnego i przewidywali możliwość jego powstania.

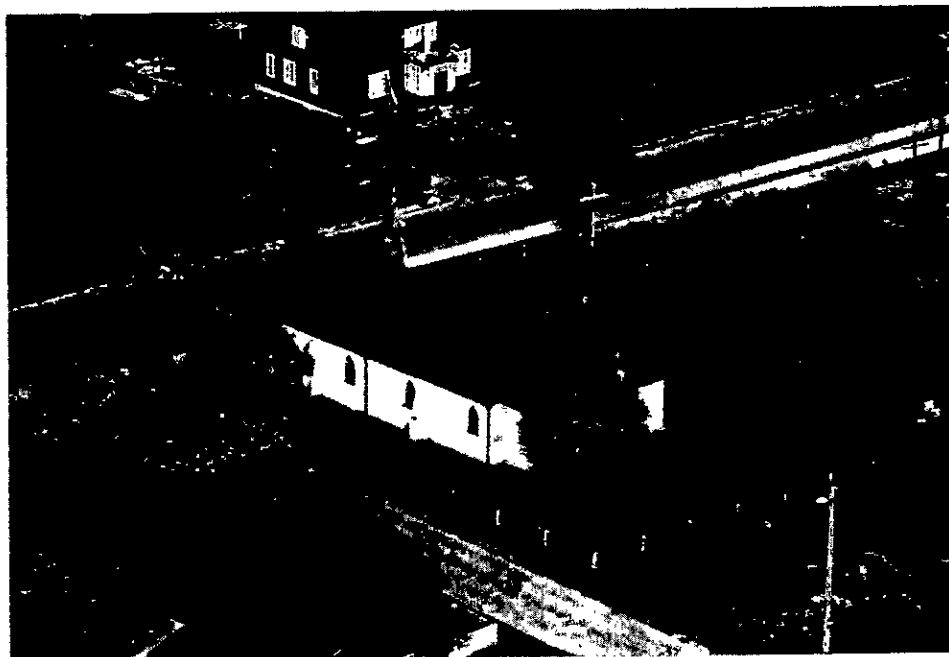
Dowodem tego była wybudowana kaplica w Odrowążku w czasie powstania styczniowego w 1863 r. W okresie międzywojennym mieszkańcy Parafii Odrowąż odbudowali ją powiększając jej dotychczasowe rozmiary. Kaplica miała kształt czworokąta o długości 6 m i szerokości 4 m. W 1945 r. pociski artyleryjskie uszkodziły dom modlitwy w Odrowążku. Parafianie w 1947 r. z własnej inicjatywy remontowali kaplicę, powiększając jej rozmiary. Dnia 22 września 1947 r. ks. Biskup wyraził zgodę na poświęcenie kapliczki w Odrowążku, a od 1955 r. były tu sprawowane msze św., w co drugą niedzielę. W lipcu 1955 r. przybył do Parafii Odrowąż ks. Tadeusz Kwiecień, który zajął się organizacją ośrodka duszpasterskiego w Odrowążku.

¹⁷ Kronika parafialna (Odrowążek)

Od kwietnia 1958 r., kiedy to została erygowana nowa Parafia Odrowążek, rozpoczęto prace przy budowie kościoła. Od południowej strony powstała zakrystia w kształcie trójkąta o wymiarach 3-4-5 m. Od strony wschodniej przy wejściu do kaplicy dobudowano drewnianą przybudówkę oszkloną, oszalowaną z trzech stron. W 1971 r. kaplica została przedłużona w stronę zachodnią i miała długość 19 m. Rozbudowane zostało prezbiterium do wymiarów 4 m na 5,7 m. Od strony południowej rozebrano starą zakrystię i poszerzono ściany w wyniku czego powstała boczna kaplica i zakrystia. Dach kaplicy - dwuspadowy, a na nim wieżyczka z sygnaturą. W kościele jest ołtarz główny koloru złotego z obrazem Matki Bożej, nad którym umieszczony jest obraz Przemienienia Pańskiego. Po środku stoi pancerne tabernakulum złożone. Po lewej stronie ołtarza soborowego umiejscowiona była mała ambona. Po prawej stronie stoi okrągła chrzcielnica z piaskowca. W kościele znajduje się drewniany chór z 8-głosowymi organami.

W sierpniu 1957 r. ks. T. Kwiecień rozpoczął budowę plebani. Mieszkańcy Odrowążka przez pisemne podpisy i uchwałę rady gminnej w Sorbinie przekazali 78 arów ziemi, tzw. kowalkę, pod budowę plebanii i zabudowań gospodarczych. Prawnego przekazania ziemi przez władze państwowe nie było, ponieważ nie wyraziły na to zgody.

Materiałem budowlanym było drewno. Część została zakupiona w nadleśnictwie Bliżyn, a część pochodziła z ofiar parafian. Plebania została wybudowana naprzeciw kościoła w Odrowążku. Poświęcona 1 czerwca 1958 roku przez ks. Bp. Piotra Gołębińskiego¹⁸.

Fot. 8. Widok na Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego w Odrowążku oraz Plebanię
Źródło: <http://www.blizyn.pl/galeria/category/92-blizyn?start=20>

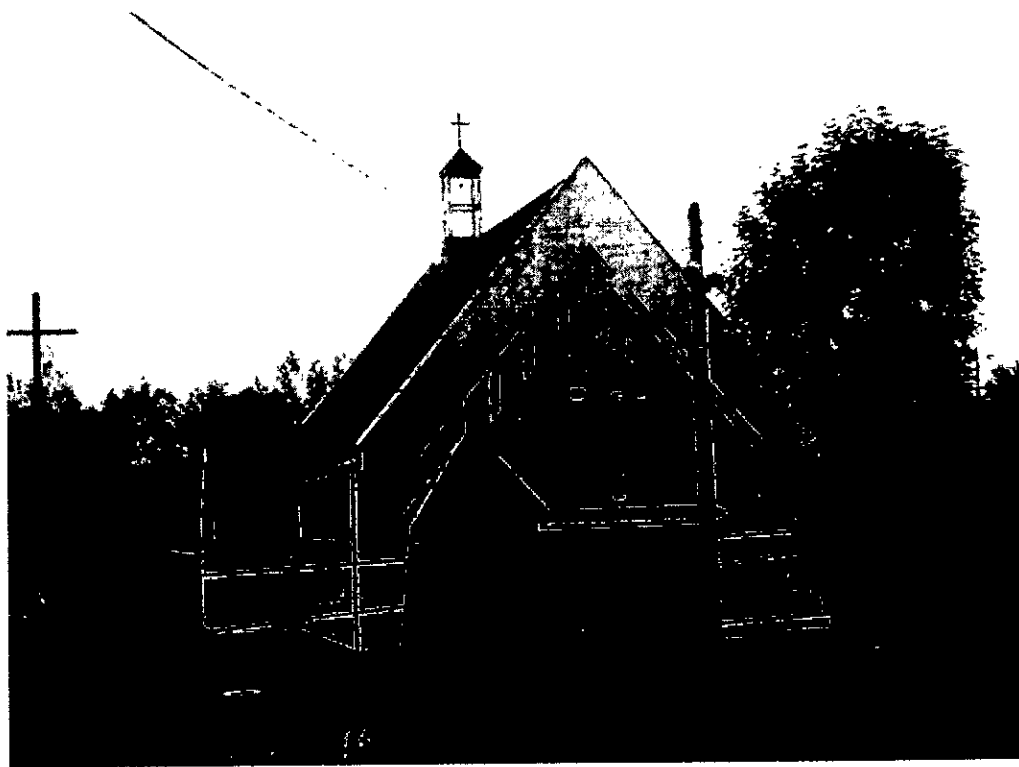
¹⁸ <http://www.blizyn.pl/solectwa/odrowazek>

Po tragicznej śmierci ks. T. Kwietnia, 5 sierpnia 2001 r. proboszczem Parafii został ks. Kanonik Andrzej Olszewski, pełniąc swoją posługę do 19 lutego 2010 r. Obecnie Proboszczem Parafii jest ks. Wincenty Chodowicz, który przybył do Odrowążka w dniu 14 marca 2010 r.

4. Obiekty występujące w miejscowości Odrowążek

W miejscowości Odrowążek znajdują się dwa główne obiekty wykorzystywane na cele publiczne, w tym na potrzeby lokalnej społeczności:

- 1) Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza - została oddana do użytku po 10-letniej budowie, tj. w dniu 12 listopada 1992 r.
- 2) Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego – obok Kościoła, o którego rozbudowę zabiegał ks. Tadeusz Kwiecień, został wybudowany nowy Kościół. Jego budowę rozpoczął w 2011 r. ks. Wincenty Chodowicz. Parafianie swoimi dobrowolnymi ofiarami przez cały okres budowy wspierają wznoszenie nowej Świątyni, która została zaprojektowana, jako nowoczesny budynek pasywny - energooszczędny (jest to drugi kościół pasywny w Polsce). Kościół zajmuje powierzchnię 350 m² i stanowi ważną wizytówkę miejscowości.

Fot. 9. Nowy Kościół Parafialny w Odrowążku, zaprojektowany jako budynek pasywny - energooszczędny

Przy budowie zastosowano nowoczesne rozwiązania technologiczne, m.in.: wentylację połączoną z rekuperacją oraz materiały o wysokich parametrach, spełniających surowe wymagania budynków pasywnych. Projekt Kościoła został sporządzony przez architekta - Panią Annę Ciulę, a nadzór nad budową prowadzi Pan Marcin Borowiec. Kościół budowany jest „metodą gospodarczą”, tzn. parafianie pod kierunkiem Pana Tadeusza Czechowskiego włączyli się aktywnie w prowadzone prace budowlane.

5. Oświata i edukacja

Szkoła w Odrowążku powstała w 1919 r. Do tego czasu nauka odbywała się prywatnie w domach mieszkańców. Od 1908 do 1911 r. uczył w swoim domu Franciszek Borowiec. Była to nauka czytania na książkach do nabożeństwa. Na lekcje uczęszczało około 10 dzieci. W 1912 r. naukę prowadził Ignacy Żak z Odrowążka. Uczył wówczas czytać i pisać po polsku, a także po rosyjsku. Nauka była prowadzona tajnie (uciekano przed rosyjskimi strażnikami); uczęszczało 29 dzieci. Pan Żak uczył do wybuchu I wojny światowej. W 1914 r. i 1915 r. nauka w ogóle się nie odbywała. W 1916 i 1917 r. w Odrowążku uczył Koziółkiewicz, który poza nauką czytania i pisania, uczył też matematyki. Pod koniec 1917 r. uczyły siostry Hancówki, ale nie długo bo tylko przez jeden miesiąc. W 1918 r. naukę prowadził Bolesław Ziomek z Bzina, miał ukończone dwie klasy gimnazjum. W latach 1908 – 1918 nauka odbywała się tylko w okresie zimowym. Korzystali z niej tylko zamożniejsi uczniowie, gdyż była płatna. Uczniowie ciągle się zmieniali, ponieważ opanowanie nauki czytania i pisania uważali za wystarczające¹⁹.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. zaczęto interesować się rozwojem oświaty. Dużą rolę odegrało społeczeństwo, które przyczyniło się do rozbudowy sieci szkolnej. Zaczęto prowadzić dyskusje na temat roli szkoły podstawowej, do których włączyło się społeczeństwo kieleckie. W grudniu 1918 r. odbyło się posiedzenie Sejmiku Powiatowego Kieleckiego, na którym większość była za budową bezpłatnej, obowiązkowej, wysoko zorganizowanej szkoły powszechnej²⁰. 7 lutego 1919 r. został wydany Dekret o (siedmioletnim) obowiązku szkolnym dla wszystkich dzieci od 7 do 14 roku życia.

Od 1919 r. szkoła w Odrowążku mieściła się w domu jednego z mieszkańców - Tomasza Olejarza. 01.X.1919 r. została przydzielona tu etatowa nauczycielka – Maryla Dipelówna. Wtedy zaczęła się nauka powszechna. Jednak od 1 do 15 października zajęć

¹⁹ M. Wychowaniec, op. cit. s. 1

²⁰ J. Grzywna, „Szkolnictwo powszechne i oświata pozaszkolna w woj. Kieleckim w latach 1918 – 1939, Kielce 1984, s. 10

jeszcze nie było z powodu braku lokalu. Od 16 do 18 odbywały się wpisy a nauka rozpoczęła się 20 października nabożeństwem w miejscowym kościele. Utworzono wówczas dwa oddziały (I i II), a od lutego 1920 r. oddział III. Oddział I liczył 29 uczniów, oddział II – 15, oddział III – 12. Razem do szkoły uczęszczało 56 dzieci, jednak przed końcem roku część z nich zrezygnowała z zajęć szkolnych na rzecz prac polowych. W roku szkolnym 1920/1921 naukę w szkole w Odrowążku rozpoczął nowy nauczyciel – Włodzimierz Chutko. Uczyły się wówczas trzy oddziały. Od roku szkolnego 1922/1923 naukę prowadziła nauczycielka Sabina Konopczuk. Do szkoły uczęszczało wówczas ogółem 91 dzieci. Wtedy też powstał IV oddział. W okresie wiosennym i jesiennym frekwencja zawsze spadała. Przez kolejne lata nauka odbywała się w dalszym ciągu w domu Tomasza Olejarza²¹.

Fot. 10. Tomasz Olejarz przy pracy

Z powodu dużej liczby uczniów w 1935 r. Tomasz Olejarz wybudował naprzeciwko swojego domu pierwszą szkołę, w której znajdowało się tylko jedno duże pomieszczenie. Pomimo tego miejsca nadal brakowało, zarówno w szkole, jak i w domu Tomasza Olejarza. W związku z tym ludzie mieszkający w pobliżu szkoły udostępniali w swoich domach po jednej izbie, przeznaczając je na klasy lekcyjne. Jedną z takich osób był m.in. Franciszek Żak. Pomimo, że było wiele sal lekcyjnych nauka odbywała się rano i popołudniu. Niedaleko szkoły Tomasz Olejarz wybudował także dom dla uczących nauczycieli. Mieszkali w nim

²¹ M. Wychowaniec, op. cit. s. 2-3

m.in. Sabina Konopczuk, Pan Libski, Paweł Rutkowski, Marian Pietrowski²². W roku szkolnym 1936/1937 zakończyła swą pracę jako nauczycielka kierująca - Sabina Konopczuk, przenosząc się w inne miejsce. W związku z tym do szkoły w Odrowążku przybyła nowa nauczycielka – Aleksandra Kraska²³.

Fot. 11. Dzieci i młodzież z Odrowążka podczas wycieczki do Wieliczki: 10.VI.1938 r.

1 września 1939 r. w wielu szkołach w całej Polsce wraz z najazdem Niemiec hitlerowskich, nie mogło odbyć się tradycyjne rozpoczęcie roku szkolnego. Początkowo nauka nie odbywała się, ponieważ większość pomieszczeń szkolnych zajęli Niemcy, dewastując je. Niektóre z nich przeznaczane były na siedziby niemieckich urzędów. Brakowało wówczas nauczycieli, którzy dostawali się do obozów jenieckich, zaginęli lub ulegli rozproszeniu. Z czasem jednak zaczęto wydawać zezwolenia na otwieranie szkół, w których uczyli miejscowi nauczyciele. Na terenach Generalnej Guberni, która powstała 26.X.1939 r., nastąpił rozwój szkolnictwa powszechnego. Jednak nie na długo, bo już w listopadzie 1939 r. Niemcy rozpoczęli dzieło niszczenia oświaty i kultury polskiej²⁴. Z programu nauczania została usunięta wiedza o Polsce i o świecie. Niemcy pozbyli się polskich podręczników oraz zakazali używania w szkołach przedwojennych czasopism. Nowy program szkolnictwa powszechnego szedł w kierunku obniżenia poziomu wiedzy²⁵.

²² Biblioteka Zespołu Szkół Gimnazjum, op. cit, s. 25-26

²³ M. Wychowaniec, op. cit. s. 6

²⁴ J. Krasulski, „Szkolnictwo i oświata w Polsce w latach: 1939 – 1945, Kielce 1975, s. 5-6

²⁵ Tamże, s. 11

Polscy nauczyciele próbowali walczyć z zarządzeniami Niemców, ucząc według dawnych programów i tym samym narażając się na niebezpieczeństwo. Organizowali tajne nauczanie, ucząc przedmiotów zakazanych po lekcjach w klasach szkolnych lub w prywatnych mieszkaniach. Realizując program wyznaczony przez Niemców, nauczyciele ciągle szukali okazji, aby potajemnie przekazać uczniom wiedzę z języka polskiego, historii i geografii Polski. Tajne nauczanie szerzyło się na większą skalę. W roku szkolnym 1940/41 znacznie wzrosła liczba uczniów i nauczycieli. Wówczas największy zasięg tajnego nauczania był w okręgu warszawskim i w samej Warszawie, a następnie w okręgu radomskim. W roku szkolnym 1941/42 następuje dalszy wzrost tajnego nauczania we wszystkich okręgach Generalnej Guberni, na co wpływ miał najazd Hitlera na ZSRR oraz umocnienie się ogniw terenowych Tajnej Organizacji Nauczycielskiej i Departamentu Oświaty i Kultury. Przez kolejne lata tajne nauczanie na terenie całej GG staje się jednolitym systemem oświatowym, który już do końca okupacji nie uległ zmianie. W ostatnim roku okupacji, czyli w 1944/45 zasięg tajnego nauczania się zmniejszył, ponieważ niektóre części poszczególnych okręgów (lubelski, część warszawskiego, kieleckiego i krakowskiego) były już wyzwolone²⁶.

Odrawążek wchodził w skład okręgu radomskiego Generalnej Guberni. W czasie wojny szkoła została tutaj także zajęta przez Niemców, którzy nie pozwalali na dalszą naukę. W związku z tym została ona przerwana na czas wojny. Po wojnie zburzono szkołę w Odrawążku z powodu braku funduszy na jej dalszą działalność. Brakowało bazy lokalowej, pomocy naukowych, podręczników a także nauczycieli²⁷.

W pierwszych latach powojennych organizacja szkolnictwa następowała bez większych zmian programowych. W dniach 18 – 22 czerwca 1945 r. odbył się w Łodzi zjazd oświatowy, na którym dokonano analizy i krytycznej oceny szkolnictwa. Wysunięto postulaty, dotyczące zapewnienia powszechnej i bezpłatnej nauki na wszystkich szczeblach oświaty, wprowadzenia ośmioklasowej szkoły podstawowej, zakładania internatów, dowożenia dzieci do szkół, itp. Jednak system ośmioklasowy został zatwierdzony dopiero w styczniu 1961 r. przez VII Plenum KC PZPR²⁸. 15 lipca 1961 r. Sejm przyjął ustawę „O rozwoju systemu oświaty i wychowania”, która wprowadziła ośmioklasową szkołę podstawową do polskiego systemu oświaty. W związku z tą reformą, przeprowadzono w latach: 1961 – 1970 wielką akcję inwestycyjną w celu przygotowania sal lekcyjnych dla ośmioklasowych szkół podstawowych²⁹.

²⁶ Tamże, s. 32-38

²⁷ M. Włodarczyk, E. Paluszek, „Szkolnictwo w Gminie Bliżyn”, [w:] Zarys dziejów Bliżyna i okolic. Materiały z sesji popularno-naukowej z 24.05.2005 r., Bliżyn 2005

²⁸ K. Trzębitowski, „Organizacja szkolnictwa w Polsce Ludowej”, Warszawa 1972, s. 34-36.

²⁹ Tamże, s. 39-41

Po wojnie w Odrowążku wybudowano kolejny budynek z inicjatywy pana Wolaka (nauczyciela), w którym mieściła się szkoła (na tym samym placu, na którym znajduje się obecna szkoła). Jednak ilość sal była niewystarczająca z powodu dużej liczby dzieci.

W latach: 1970 – 1972 lekcje odbywały się również w domu Władysławy i Edwarda Smulczyńskich – na cele edukacyjne przeznaczono dwa pomieszczenia, w których prowadzono zajęcia dla I i II klasy³⁰.

Fot. 12. Dzieci i młodzież z Odrowążka wraz z nauczycielkami: Panią Barbarą Siek i Panią Wandą Gębską, podczas wycieczki do Wieliczki: 19.V.1975 r.

W 1976 r. starsi uczniowie byli dowożeni do szkoły w Odrowążu. Następnie, od 1977 r. do 1982 r. naukę od I do III klasy prowadzono w szkole w Odrowążku, a od klasy IV - w Bliżynie. W późniejszym czasie, w latach: 1982/1983 w Odrowążku wprowadzono nauczanie w systemie 8-klasowym. Zajęcia lekcyjne odbywały się na dwie zmiany. Uczniowie starszych klas rozpoczynali lekcje rano, a uczniowie młodszych klas po południu.

W latach 60-tych kierownikiem szkoły w Odrowążku był Marian Wychowaniec. Następnie dyrektorem szkoły była Pani Maria Krzepkowska, a po niej Pan Tomasz Rokita.

W wyniku rosnących potrzeb w zakresie nauczania oraz w celu stworzenia dzieciom odpowiednich warunków do nauki i rozwoju zaszła konieczność budowy nowej szkoły, którą rozpoczęto w 1982 r. Aby mogła ona powstać potrzeba było dużo wysiłku i poświęcenia ze

³⁰ Wywiad z Panią Władysławą Smulczyńską – mieszkanką Odrowążka – właścicielką domu, w którym odbywały się zajęcia szkolne

strony mieszkańców. Utworzono wówczas Społeczny Komitet Budowy Szkoły, do którego należeli m. in.: ówczesna Pani Dyr Szkoły Barbara Siek i jej mąż: Pan Kazimierz Siek, Pani Jadwiga Mackiewicz – pracownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie oraz inni mieszkańcy.

Po 10-letniej budowie – w dniu 12 listopada 1992 r. została oddana do użytku Szkoła Podstawowa w Odrowążu. Natomiast przecięcie wstęgi i uroczyste otwarcie odbyło się 19 listopada 1992 r. Na uroczyste przekazanie nowej Szkoły przybyli przedstawiciele władz wojewódzkich (na czele z kuratorem oświaty Andrzejem Sygutem), przedstawiciele władz gminnych (na czele z Wójtem Władysławem Żakiem), przedstawiciele delegatury koneckiej, przedstawiciele Gminnego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół w Bliżynie, ks. kanonik Tadeusz Kwiecień i miejscowa ludność. Uroczystość poprzedzona była mszą św. w miejscowym kościele. Przecięcia wstęgi dokonali Kurator Andrzej Sygut i Wójt Gminy Bliżyn - Władysław Żak. Dyrektorem Szkoły Podstawowej była wówczas Pani Barbara Siek³¹.

Obecnie funkcję Dyrektora Szkoły Podstawowej w Odrowążku pełni Pan Mirosław Owczarek.

Fot. 13. Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Odrowążku

³¹ Kronika szkolna (Odrowążek)

6. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna odgrywa ważną rolę w rozwoju przestrzennym i rozbudowie osiedli wiejskich. Na przestrzeni wieków takie budowle jak kościół, szkoła, gospoda czy sklep stanowiły centrum zabudowy dawnej wsi. Podczas zachodzących zmian w gospodarce i poziomie życia ludności, wznoszono obiekty związane z kulturą, ochroną zdrowia i administracją. Infrastruktura społeczna rozumiana jest jako całokształt cywilizacyjnych urządzeń i instytucji z ich wszelakimi czynnikami i warunkami niezbędnymi dla funkcjonowania życia społecznego i przeobrażania społeczeństwa. Przyczynia się do zaspokojenia psychicznych, społecznych i kulturalnych potrzeb ludzi³².

Infrastruktura społeczna Odrowążka jest słabo rozwinięta. Poza Kościołem, Szkołą Podstawową i placem zabaw oraz sklepem spożywczo-przemysłowym, w miejscowości nie występują inne obiekty. Mieszkańcy sołectwa korzystają głównie z gminnej, powiatowej i wojewódzkiej infrastruktury społecznej zlokalizowanej w Gminie Bliżyn, Skarżysku-Kamiennej i Kielcach (szkoły, szpitale, sądy, instytucje administracji państwowej, obiekty kulturalne (biblioteki, kina, teatry), obiekty sportowe). Na terenie Odrowążka nie ma Posterunku Policji - znajduje się on w Skarżysku-Kamiennej i obsługuje teren Gminy Bliżyn.

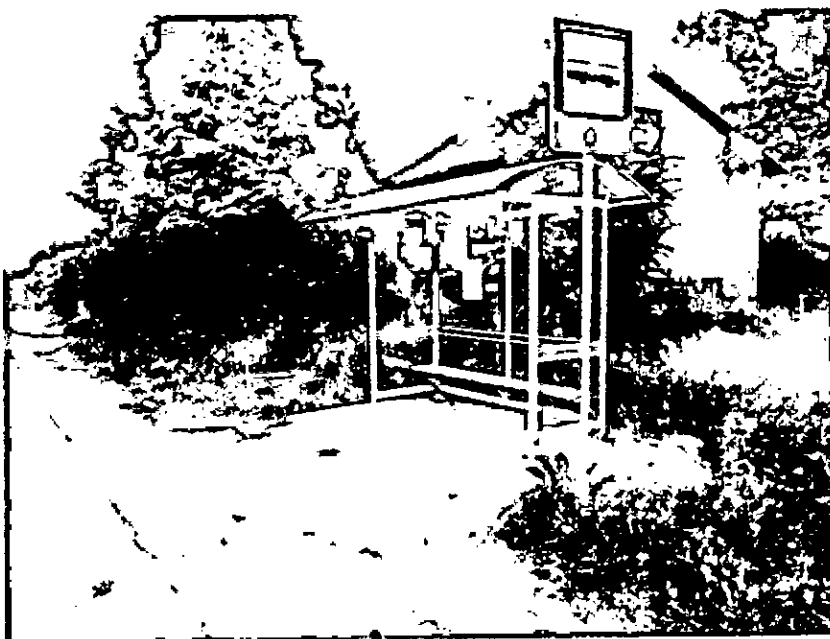
7. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna to zespół podstawowych obiektów, urządzeń i instalacji, takich jak: drogi, mosty, sieci energetyczne i telekomunikacyjne o charakterze usługowym, nieodzownie potrzebnych dla właściwego funkcjonowania społeczeństwa³³.

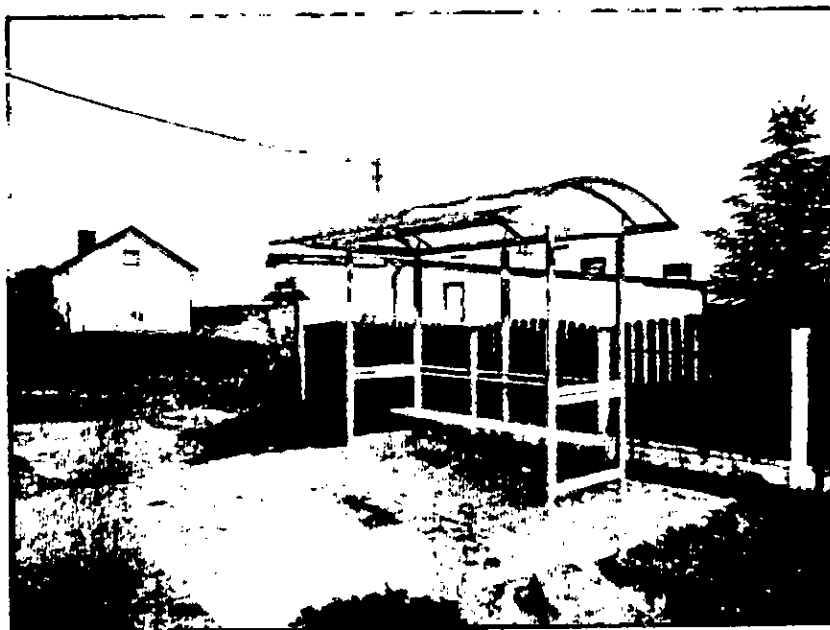
Usytuowanie miejscowości Odrowążek przy dwóch drogach powiatowych nr 0446T oraz nr 0437T, sprawia, że mieszkańcy nie mają problemów z dojazdem do większych miejscowości. Przez teren Sołectwa Odrowążek przebiega droga powiatowa Bliżyn – Sorbin – Odrowążek, wykonana z nawierzchni asfaltowej. Wzdłuż drogi wybudowano ok. 500 m chodnika z kostki brukowej wraz z wjazdami na posesje. Droga jest oświetlona, lecz występują odcinki słabo oświetlone – są słupy, na których nie zostały zamontowane lampy. W Odrowążku brakuje zatoczek przy przystankach autobusowych.

³² G.Rutkowska, „Analiza porównawcza infrastruktury technicznej i społecznej w wybranej gminie z wymogami UE”, Katedra Budownictwa i Geodezji SGGW, s. 65

³³ Tamże, s. 65

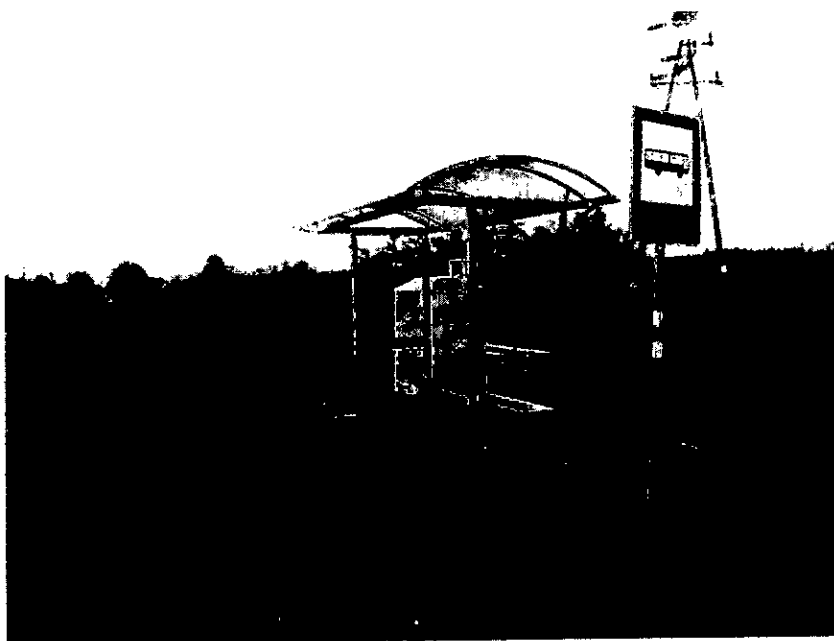
Fot. 14. Przystanek autobusowy w Odrowążku (przy placu szkolnym)

Fot. 15. Przystanek autobusowy w Odrowążku (w pobliżu sklepu)

Fot. 16. Przystanek autobusowy w Odrowążku (w pobliżu posesji nr 85)

Fot. 17. Przystanek autobusowy w Odrowążku (w pobliżu posesji nr 112)

Komunikację zbiorową dla całej miejscowości zapewniają autobusy Komunikacji Miejskiej w Skarżysku-Kamiennej oraz prywatni przewoźnicy.

Wszystkie gospodarstwa znajdujące się w miejscowości Odrowążek wyposażone są w instalację elektryczną. Obsługę w zakresie sprzedaży i dystrybucji energii elektrycznej zapewnia Zakład Energetyczny w Skarżysku-Kam. oraz prywatni dostawcy energii.

Mieszkańcy Odrowążka korzystają głównie z telefonów komórkowych, nieliczne domostwa mają założone telefony radiowe.

Przez miejscowość przebiega światłowód stwarzający możliwość swobodnego dostępu do szerokopasmowej sieci Internet.

Miejscowość posiada sieć wodociagową z ujęcia wody w Gostkowie, do której podłączone są prawie wszystkie gospodarstwa domowe.

Od lipca 2013 r. w Gminie Bliżyn funkcjonuje nowy system gospodarki odpadami - odpady podlegają segregacji. Wywożone są z obszaru Sołectwa są przez Zakład Oczyszczania Miasta - Zofia Kozłowska ze Skarżyska-Kamiennej. Mieszkańcy posiadają własne kosze na śmieci. Odpady (komunalne, segregowane) odbierane są raz w miesiącu, natomiast odpady wielkogabarytowe odbierane są dwa razy w roku, zgodnie z harmonogram odbioru odpadów z terenu Gminy Bliżyn.

Na terenie Odrowążka nie występuje jeszcze zbiorowy system kanalizacji.

8. Rolnictwo i przedsiębiorczość

Jednym z zajęć tutejszych mieszkańców była uprawa roli. Jedna liczba funkcjonujących gospodarstw z roku na rok malała. Większość mieszkańców rezygnowała z tradycyjnej pracy w polu i poszukiwała zatrudnienia w zakładach przemysłowych i firmach usługowych, ponieważ ten sposób stwarzał szansę na uzyskiwanie większych dochodów.

W strukturze miejscowości Odrowążek dominują łąki i ugory. Na terenie sołectwa występuje jedno duże gospodarstwo rolne i kilka małych. Wieś składa się z niewielkich obszarowo gospodarstw domowych. Wielkość takiego gospodarstwa wynosi przeciętnie 2,5 ha. Gleby są tutaj niezbyt urodzajne – mało próchniczne o kwaśnym odczynie i niewłaściwych stosunkach wodnych. Większość otrzymywanych plonów wykorzystywana jest na własne potrzeby, do celów bytowych i do hodowli zwierząt. Ilość gruntów ornych zmniejsza się z roku na rok, a przybywa gruntów odłogujących. Przyczyną tego jest brak środków na rozwój gospodarstw, podeszły wiek właścicieli oraz nieurodzajne gleby.

Szansą na ożywienie gospodarcze sołectwa jest zainteresowanie mieszkańców włączeniem się w działania, takie jak np.: produkcja ekologicznej żywności, uprawa borówki amerykańskiej, hodowla kur, owiec i innych zwierząt.

Należy podkreślić, że w przeszłości, w Odrowążku hodowlą owiec (na własne potrzeby) zajmował się ks. Tadeusz Kwiecień. Jego gospodarcze działania kontynuuje obecny Proboszcz – ks. Wincenty, który w swej hodowli posiada 6 owiec. Biorąc pod uwagę potencjał przyrodniczy i gospodarczy naszego sołectwa (rozległe łąki i budynki gospodarcze), można stwierdzić, że miejscowość posiada sprzyjające warunki do hodowli ww. zwierząt, które nie wymagają zbyt dużego nakładu pracy, a można je hodować na sprzedaż lub dla własnych potrzeb – można uzyskać: mięso (promowanie ekologicznej żywności) oraz wełnę (np. do produkcji kołder).

Grunty stojące odłogiem, które w ostatnich latach przestały pełnić funkcję pól uprawnych można również wykorzystać np. do uprawy borówki amerykańskiej. Krzew nadaje się do uprawy nawet w ogrodzie - rodzi duże i słodkie jagody, będące źródłem wielu witamin. Borówka uprawiana w większych ilościach może stanowić sezonowe źródło dochodu gospodarstwa.

Skuteczność powyższych planów uzależniona jest w dużym stopniu od aktywności lokalnych mieszkańców oraz procesu informacyjnego wskazującego na zakres zaangażowania i możliwe do uzyskania korzyści. W planowanych do realizacji przedsięwzięciach, licząc na wsparcie władz samorządowych, uwzględniono organizację szkoleń, spotkań informacyjnych

i doradczych, zachęcających mieszkańców do wykorzystywania lokalnych zasobów przyrody i podejmowania działań sprzyjających rozwojowi lokalnemu.

Obecnie w niewielkim stopniu rozwinięta jest przedsiębiorczość na terenie sołectwa. Działa tutaj tylko jeden sklep spożywczo-przemysłowy oraz istnieje kilka firm świadczących usługi handlowe oraz budowlane.

Brak jest Stowarzyszeń i Fundacji. Prowadzeniem nieodpłatnej działalności pożytku publicznego zajmuje się Parafia p.w. Przemienienia Pańskiego w Odrowążku.

9. Kapitał społeczny i ludzki

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój społeczny miejscowości Odrowążek jest kapitał społeczny.

W teorii kapitału społecznego przyjmuje się, że istotną cechą tego zasobu jest wiedza i umiejętności ludzi – a więc nagromadzony przez nich kapitał ludzki – ale najbardziej jego znaczącym elementem jest skłonność do łączenia się osób w grupy dla realizacji konkretnych celów. Ta skłonność jest ważna, zarówno z punktu widzenia gospodarki, jak i życia społecznego³⁴.

Działania mieszkańców i liderów lokalnej wspólnoty, zrealizowane w ostatnich latach - wskazują, że kapitał społeczny miejscowości Odrowążek przestaje być kapitałem „uśpionym”, co widać po aktywnych postawach mieszkańców i ich konkretnych działaniach. Skuteczną metodą aktywizacji społeczności była i nadal jest budowa nowego Kościoła, prowadzona przez kreatywnego Proboszcza. W odpowiedzi na Jego apel - mieszkańcy włączyli się aktywnie w prowadzone prace. Wspólne, szybko wyrastające dzieło cieszy i jednocześnie mobilizuje lokalną wspólnotę do dalszego zaangażowania – jest dowodem na to, że solidarna współpraca, zaangażowanie zasobów (wiedzy i pracy) przynosi zaskakujące efekty, z których dziś jesteśmy dumni.

Miejscowość Odrowążek posiada także olbrzymi potencjał i kapitał ludzki, który często dotychczas był niedostrzegany i w ograniczony sposób wykorzystywany. W naszej miejscowości przybywa ludzi wykształconych, legitymujących się wykształceniem wyższym – młodzież dostrzega potrzebę dalszej edukacji, widzi w niej szansę na lepsze warunki życia, zarówno dla siebie, jak i lokalnej wspólnoty.

³⁴ M. Raczkowska, *„Kapitał społeczny na obszarach wiejskich w Polsce*, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, s. 43

Aktywność Odrowążka dostrzegana jest także na płaszczyźnie realizacji projektów współfinansowanych z programów Unii Europejskiej oraz środków krajowych. Pozyskane fundusze są „inwestowane” głównie w młode pokolenie, które dzięki nim ma możliwość rozwijania swoich zainteresowań i uczestniczenia w pozalekcyjnych zajęciach z zakresu edukacji muzycznej, prowadzonych przez Parafię oraz w dodatkowych zajęciach realizowanych przez Szkołę Podstawową.

Chlubą miejscowości Odrowążek i lokalnej społeczności jest ambitne, młode pokolenie, które pragnie rozwijać swoje pasje i aktywnie włącza się w życie kulturalne sołectwa poprzez współtworzenie i aktywne działanie w następujących formacjach:

- 1) **Schola Parafialna** - skupia dzieci i młodzież - śpiewaków, którzy zapewniają oprawę muzyczną niedzielnych mszy św. i lokalnych uroczystości. Dzieci i młodzież posiadają umiejętność gry na instrumentach takich jak: gitara, pianino i bongosy. Naukę gry na gitarze prowadzi ks. Wincenty Chodowicz. W działaniach edukacyjnych dot. nauki śpiewu, gry na gitarze i bongosach uczestniczyła również Pani Anna Szczepanik. Natomiast umiejętność gry na pianinie młodzi muzycy zdobywali pod okiem Pani Justyny Bębenek-Augustyniak.

Fot. 18. Warsztaty muzyczne

W utworzeniu Scholii parafialnej pomocną rolę odegrał projekt pn.: *„Zdrowy tryb życia w zgodzie z naturą, muzyką, tradycją Odrowążka i kulturą”*, realizowany przez Parafię p.w. Przemienienia Pańskiego w Odrowążku, w okresie: od 01.06.2011 r. do 29.02.2012 r. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

- 2) **Parafialna Orkiestra Dęta: „Perelki Wincentego”** – obecnie w zespole gra 18 osób, głównie młodych ludzi, choć nie brakuje doświadczonych muzyków, jak choćby Pan Władysław Żak – były Wójt Gminy Bliżyn. Muzycy grają na następujących instrumentach dętych: trąbka, flet poprzeczny, tuba, saksofon, waltornia, puzon, bęben. Z inicjatywą utworzenia Orkiestry wyszedł ks. Wincenty Chodowicz - obecny Proboszcz Parafii, który wytrwale wspiera młode talenty. W zrealizowaniu tego ambitnego pomysłu pomaga Pani Izabela Wojcierowska - Kapelmistrz Orkiestry. Osoby zainteresowane rozwijaniem swych muzycznych pasji mogą dołączyć do grupy, po pozytywnym zaliczeniu zajęć teoretycznych - prowadzone są systematyczne nabory kandydatów na muzyków.

Należy przyznać, że inicjatywa ks. Wincentego dot. utworzenia Orkiestry spotkała się z aprobatą mieszkańców oraz sołtysów poszczególnych sołectw wchodzących w skład Parafii, którzy za zgodą Rady Gminy i Wójta, na zakup kilku instrumentów muzycznych przeznaczyli pewną pulę środków pochodzących z funduszu sołeckiego.

Nauka teorii i gry na instrumentach oraz próby Orkiestry trwają od września 2012 r. Członkowie Orkiestry wytrwale doskonalą swoje umiejętności. Ta żmudna praca przynosi oczekiwane efekty, które mieszkańcy i goście odwiedzający Odrowążek, mogą podziwiać podczas publicznych występów uświetniających ważne, lokalne uroczystości.

Fot. 19. Występ Orkiestry podczas Festynu parafialnego – VIII.2013 r.

Fot. 20. Koncert Orkiestry w Sorbinie – XII.2013 r.

W utworzeniu i funkcjonowaniu Orkiestry pomocną rolę odegrał projekt pn. „*Muzyka kształtuje i integruje – organizacja warsztatów muzycznych*”, realizowany w okresie: od 01.02.2013 r. do 31.12.2013 r., dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

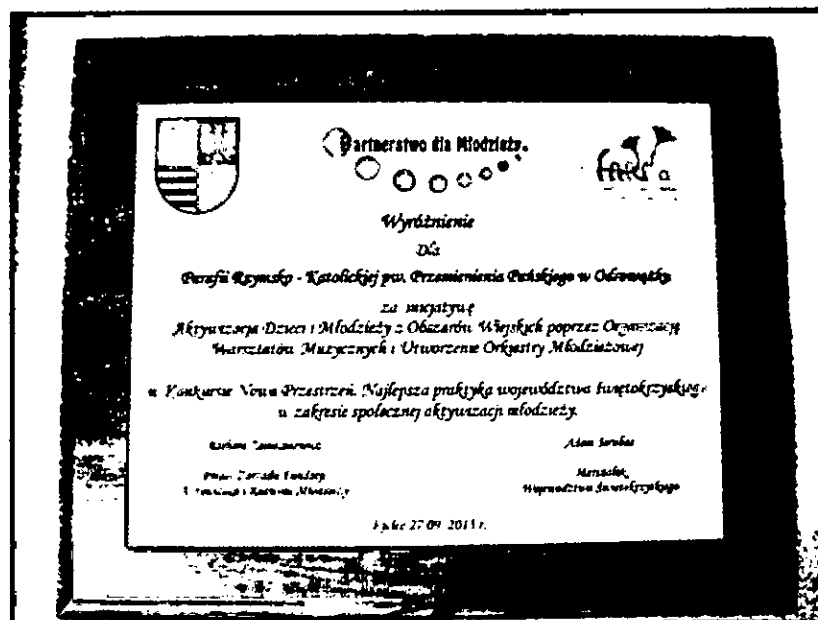
Zaangażowanie Parafii w aktywizację i edukację młodego pokolenia zostało docenione w konkursie organizowanym na szczeblu wojewódzkim przez Fundację FARMA, pod patronatem Marszałka Woj. Świętokrzyskiego. Parafia znalazła się w gronie laureatów konkursu pn.: „Nowa Przestrzeń. Najlepsza praktyka Województwa Świętokrzyskiego w zakresie społecznej aktywizacji młodzieży”.

Fot. 21. Laureaci konkursu, m.in. Parafia Odrowążek, reprezentowana przez ks. Wincentego Chodowicza

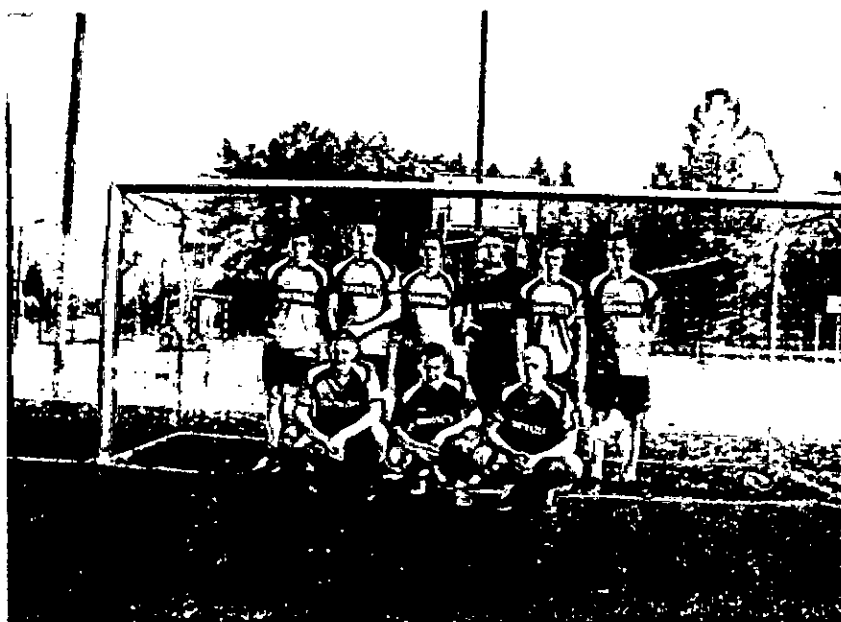
Źródło:
<http://kampania.fundacja.farma.pl/znamy-zwyciezce-nowej-przestrzeni/>

27 września 2013 r. w Filharmonii im. Oskara Kolberga w Kielcach - ks. Wincenty Chodowicz z rąk Wiceminister Obrony Narodowej - Pani Beaty Oczkowicz oraz Marszałka Województwa Świętokrzyskiego - Pana Adama Jarubasa - odebrał nagrodę: tablet – grawerton, stanowiący wyróżnienie za podejmowane dotychczas działania służące aktywizacji dzieci i młodzieży.

Fot. 22. Otrzymana nagroda - wyróżnienie za podejmowane dotychczas działania służące aktywizacji dzieci i młodzieży

- 3) **Drużyna piłkarska** – liczy 12 piłkarzy - miłośników piłki nożnej. Utworzona została w 2012 r. z inicjatywy Sołtysa – Pana Sławomira Bernatek. Ze środków pochodzących z funduszu sołeckiego zakupiono stroje sportowe dla lokalnej reprezentacji. Drużyna uczestniczy w sezonowych rozgrywkach w ramach Gminnej Ligi Piłkarskiej.

Fot. 23. Drużyna piłkarska
Źródło:
<http://www.blizyn.pl/ligi-gminne/sezon-2014/948-druzyny>

III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Odrowążek

1. Analiza SWOT

W ocenie mocnych i słabych stron miejscowości Odrowążek pomocne narzędzie stanowi Analiza SWOT, która identyfikuje mocne strony (*strenghts*), słabe strony (*weaknesses*), szanse (*opportunities*), zagrożenia (*threats*). W uproszczeniu pojęciowym SWOT można traktować jako identyfikację problemów i potencjałów rozwojowych sołectwa oraz wyodrębnienie spośród nich tych, które mają lub mogą mieć znaczenie zagrożeń (problemy) i szans (potencjały).

Tabela nr 1

Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- czyste środowisko naturalne, - ukształtowanie terenu (walory przyrodniczo-turystyczne, lasy), - wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców, - Szkoła Podstawowa (nauka „na miejscu”), - nowoczesny, nowy kościół pasywny (energooszczędny), - pełne zwodociągowanie miejscowości, - przeprowadzony światłowód zapewniający dostęp do szerokopasmowego Internetu, - ambitne młode pokolenie oraz jego zaangażowanie w działalność następujących grup: Schola Parafialna, Parafialna Orkiestra Dęta: „Perełki Wincentego”, Drużyna piłkarska, - wzrost liczby mieszkańców legitymujących się wykształceniem wyższym, - Zespół ludowy „Kuźniczanki” i jego dorobek folklorystyczny, - Klub Seniora,	- słaba klasa gleby, - upadające rolnictwo, - słabo rozwinięta infrastruktura, - brak miejsca integracji mieszkańców, tj. miejsca spotkań dla wszystkich grup wiekowych mieszkańców, - brak wielofunkcyjnego boiska sportowego, - nieuregulowany stan prawny nieruchomości i posiadłości wiejskich, - brak wykorzystania potencjału położenia geograficznego – słaba infrastruktura ruchu turystycznego, - duże bezrobocie, - brak przedszkola, - mały przyrost naturalny, - słaby rozwój sektora MŚP, - brak gospodarstw agroturystycznych, - słabo rozwinięta działalność pozarolnicza oraz działalność dająca dodatkowe źródła zarobkowania w gospodarstwach rolnych, np. usługi turystyczne, produkcja zdrowej żywności, itp.

- rękodzieło (tkactwo, wyroby szydełkowe, rękodzieło okolicznościowe: choinki, stroiki, króliki i jaja wielkanocne, palmy przygotowywane na niedzielę palmową, wieńce dożynkowe), - współpraca mieszkańców.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wykorzystanie walorów turystycznych i krajobrazowych – rozwój różnych form turystyki (turystyka piesza, rowerowa, agroturystyka), - położenie miejscowości blisko dużych miast (Kielce, Skarżysko-Kamienna, Końskie), - dobry dojazd do ww. miejscowości, - położenie miejscowości przy dwóch drogach powiatowych, - pozyskiwanie i efektywne wykorzystanie środków z funduszy unijnych i krajowych przeznaczonych na rozwój miejscowości, - wzrost świadomości społecznej mieszkańców w zakresie potrzeby rozwoju miejscowości, - wzrost popytu na zdrową żywność, - współpraca z lokalnymi władzami.	- niska opłacalność produkcji rolniczej, - migracja młodych i wykształconych mieszkańców, - starzejące się społeczeństwo, - wzrost bezrobocia, - brak odpowiedniej integracji społecznej, - niedostateczny poziom środków finansowych jako wkładu własnego do programów dotyczących rozwoju lokalnego, - niedoinwestowanie terenów wiejskich, - niskie nakłady na rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej i społecznej wsi.

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w miejscowości Odrowążek przewagę posiadają mocne strony. Możliwość wykorzystania mocnych stron, w odniesieniu do istniejących szans, stwarza sołectwu korzystne warunki do rozwoju w perspektywie: 2014 - 2024.

IV. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie: 2014 - 2024

1. Obszary problemowe

Z informacji uzyskanych od lokalnej wspólnoty w efekcie odbytych spotkań i przeprowadzonych rozmów, wynika, że za najważniejsze dziedziny wymagające inwestycji - mieszkańcy uznają:

- 1) infrastrukturę społeczną,
- 2) infrastrukturę techniczną.

W ramach przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną, mieszkańcy opowiadają się za następującymi działaniami:

- 1) stworzeniem lepszych warunków do integracji społeczności lokalnej,
- 2) kultywowaniem dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rozwojem kapitału ludzkiego.

Problem główny: niewystarczająca infrastruktura społeczna

Problemy cząstkowe, wynikające z problemu głównego:

- brak kompleksu sportowego - boiska wielofunkcyjnego do gry w piłkę nożną, ręczną, koszykówkę, siatkówkę, tenisa, itp.
- brak sali gimnastycznej,
- brak przedszkola,
- brak kaplicy pogrzebowej.

Priorytetem w tym obszarze jest przede wszystkim stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju fizycznego mieszkańców, aktywizacja społeczności lokalnej, promocja aktywnego spędzania wolnego czasu.

W okresie objętym niniejszym Planem przewiduje się podjęcie działań ukierunkowanych na wyeliminowanie poszczególnych problemów cząstkowych, a tym samym złagodzenie problemu głównego, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Problem główny: niewystarczająca infrastruktura techniczna

Problemy częściowe, wynikające z problemu głównego:

- niewystarczająca długość chodników, przepustów i wjazdów posesji przy drodze wzdłuż całej miejscowości,
- brak wiaty przystankowej (w pobliżu posesji nr 85),
- brak zatoczek autobusowych,
- modernizacja oświetlenia - niedostateczne oświetlenie poszczególnych fragmentów miejscowości (są słupy bez lamp),
- brak kanalizacji.

Priorytetem w tym obszarze jest przede wszystkim poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i innych uczestników ruchu. Należy podkreślić, iż drogą, przy której brakuje chodników, dzieci udają się do Szkoły Podstawowej, a mieszkańcy do Kościoła. Brak chodnika przy tej drodze stanowi duże zagrożenie bezpieczeństwa ze względu na duży ruch samochodów osobowych i ciężarowych. W związku z powyższym, iż budowa chodnika znajduje się w miejscu o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców (zwłaszcza w zakresie poczucia bezpieczeństwa). Pozostałe, wskazane wyżej problemy (brak wiaty przystankowej, zatoczek autobusowych i niewystarczające oświetlenie) również wymagają odpowiednich działań w celu poprawy obecnych warunków.

W okresie objętym niniejszym Planem przewiduje się podjęcie działań ukierunkowanych na wyeliminowanie ww. problemów częściowych, a tym samym problemu głównego, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Problem główny: Niewystarczające warunki do integracji społeczności lokalnej

Problemy częściowe, wynikające z problemu głównego:

- brak placu - miejsca integracji mieszkańców sołectwa,
- brak świetlicy środowiskowej.

Priorytetem w tym obszarze jest przede wszystkim zorganizowanie miejsca spotkań mieszkańców, a tym samym stworzenie lepszych warunków do integracji i nawiązywania kontaktów społecznych, kultywowania tradycji i obrzędów wiejskich, a także poprawa wizerunku miejscowości.

W okresie objętym niniejszym Planem przewiduje się podjęcie działań ukierunkowanych na wyeliminowanie poszczególnych problemów częściowych, a tym samym złagodzenie problemu głównego, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Problem główny: *Niewystarczające wsparcie kultywowania dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rozwoju kapitału ludzkiego*

Problemy cząstkowe, wynikające z problemu głównego:

- potrzeba wspierania działalności i promocja młodzieżowych formacji muzycznych: Schola, Parafialna Orkiestra Dęta: „Perłki Wincentego”,
- potrzeba wspierania działalności i promocja Drużyny piłkarskiej,
- potrzeba organizacji imprez promujących miejscowość Odrowążek i Gminę Bliżyn, ukierunkowanych na kultywowanie dziedzictwa kulturowego oraz prezentujących dorobek artystyczny mieszkańców (festyny, koncerty, itp.),
- potrzeba organizacji szkoleń, spotkań informacyjnych i doradczych, zachęcających mieszkańców do wykorzystywania lokalnych zasobów przyrody i podejmowania działań sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji oraz produkcji ekologicznej żywności, hodowli kur, owiec i innych zwierząt, itp.

Priorytetem w tym obszarze jest przede wszystkim dążenie do zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, pomoc młodemu pokoleniu w rozwijaniu ich zainteresowań i pasji oraz dokształcanie mieszkańców i ich aktywizacja do podejmowania oddolnych inicjatyw.

W okresie objętym niniejszym Planem przewiduje się podjęcie działań ukierunkowanych na wyeliminowanie ww. problemów cząstkowych, a tym samym problemu głównego, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

2. Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną

W tabeli nr 2 przedstawiono zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną, które zostały wskazane przez mieszkańców miejscowości Odrowążek, jako propozycje do Planu Odnowy Miejscowości. Okres realizacji ww. inicjatyw zaplanowano na lata: 2014 - 2024.

Tabela 2.

**Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną,
zaplanowane na lata: 2014 - 2024**

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji (w latach)	Oczekiwany rezultat	Wartość szacunkowa zadania (PLN)	Planowane źródła finansowania
Cel strategiczny 1 – POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ					
1.	Budowa wielofunkcyjnego, ogólnodostępnego boiska sportowego o nawierzchni poliuretanowej - do gry w piłkę nożną, ręczną, koszykówkę, siatkówkę, tenisa, itp.	2015 - 2018	- odpowiednie warunki do rozwoju fizycznego mieszkańców - aktywizacja społeczności lokalnej, - promocja aktywnego spędzania wolnego czasu, - zwiększenie oferty sportowo-rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, - organizacja imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym umożliwiających integrację mieszkańców gminy, - poprawa wizerunku miejscowości	500.000 zł	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne
Cel strategiczny 2 – POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ					
2.	Budowa chodników, przepustów i wjazdów do posesji wzdłuż całej miejscowości (II etap)	2014 - 2015	- wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i innych uczestników ruchu, - poprawa wizerunku miejscowości	500.000 zł	Gmina Bliżyn, Starostwo Powiatowe, inne środki zewnętrzne

3.	Budowa 1 przystanku – wiaty przystankowej (w pobliżu posesji nr 85)	2015 - 2018	- wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i innych uczestników ruchu, - poprawa wizerunku miejscowości	9 000 zł	Gmina Bliżyn, Starostwo Powiatowe
4.	Budowa zatoczek przy przystankach autobusowych (4 zatoczki)	2015 - 2018	- wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i innych uczestników ruchu, - poprawa wizerunku miejscowości	80.000 zł	Gmina Bliżyn, Starostwo Powiatowe
5.	Modernizacja oświetlenia przy ulicy wzdłuż miejscowości	2015 - 2016	- wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i innych uczestników ruchu, - poprawa wizerunku miejscowości	60.000 zł	Gmina Bliżyn, Starostwo Powiatowe
6.	Budowa sieci kanalizacyjnej	2015 - 2024	- wzrost standardu życia mieszkańców, - wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej miejscowości, - wzrost zainteresowania zakupem działek oraz napływ nowych mieszkańców, - poprawa wizerunku miejscowości	3.000.000 zł	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne
Cel strategiczny 3 – STWORZENIE LEPSZYCH WARUNKÓW DO INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ					
7.	Zakup działki na plac – miejsce integracji mieszkańców	2015 - 2018	- utworzenie miejsca spotkań mieszkańców, - podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkiej, - kultywowanie tradycji i obrzędów wiejskich, - poprawa wizerunku miejscowości	35.000 zł	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne

Cel strategiczny 4 - KULTYWOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, PRZYRODNICZEGO I ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO					
8.	Wspieranie działalności folklorystycznej i promocja Zespołu ludowego „Kuźniczanki”	2014 - 2024	- rozwój kapitału ludzkiego, - wzmocnienie potencjału do organizacji spotkań - imprez o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, promujących Odrowążek	5.000 zł rocznie	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne
9.	Wspieranie działalności i promocja młodzieżowych formacji muzycznych: Schola, Orkiestra Dęta: „Perłki Wincentego”	2014 - 2024	- rozwój kapitału ludzkiego, - wzmocnienie potencjału do organizacji spotkań - imprez o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, promujących Odrowążek - dofinansowanie zakupu instrumentów dętych i strojów	5.000 zł rocznie	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne
10.	Wspieranie działalności i promocja Drużyny piłkarskiej	2014 - 2024	- rozwój kapitału ludzkiego, - wzmocnienie potencjału sportowego	2.000 zł rocznie	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne
11.	Organizacja imprez promujących miejscowość Odrowążek i Gminę Bliżyn, ukierunkowanych na kultywowanie dziedzictwa kulturowego oraz prezentujących dorobek artystyczny mieszkańców (festyny, koncerty, itp.)	2014 - 2024	- promocja miejscowości oraz dorobku artystycznego młodego pokolenia i zespołu ludowego Kuźniczanki, - dostrzeganie lokalnych talentów	2.000 zł rocznie	Gmina Bliżyn, inne środki zewnętrzne

12.	Organizacja szkoleń, spotkań informacyjnych i doradczych, zachęcających mieszkańców do wykorzystywania lokalnych zasobów przyrody i podejmowania działań sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji oraz produkcji ekologicznej żywności, uprawie borówki amerykańskiej, hodowli kur, owiec i innych zwierząt	2014 - 2024	- wzrost poziomu wiedzy mieszkańców, - aktywizacja mieszkańców, - podejmowanie oddolnych inicjatyw, - kształtowanie krajobrazu przyrodniczego wsi	2.000 zł rocznie	Gmina Blizyn, inne środki zewnętrzne
-----	--	-------------	--	---------------------	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych od mieszkańców miejscowości Odrowążek

V. Obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne w sołectwie można zaliczyć:

- 1) **Teren przy Szkole Podstawowej w Odrowążku** – z przeznaczeniem pod budowę obiektu sportowego, tj.: ogólnodostępnego, wielofunkcyjnego boiska sportowego o nawierzchni poliuretanowej - do gry w piłkę nożną, ręczną, koszykówkę, siatkówkę, itp.

Okres realizacji inwestycji zaplanowano na lata: 2015 - 2018.

Szacunkowy koszt inwestycji: 500.000 zł.

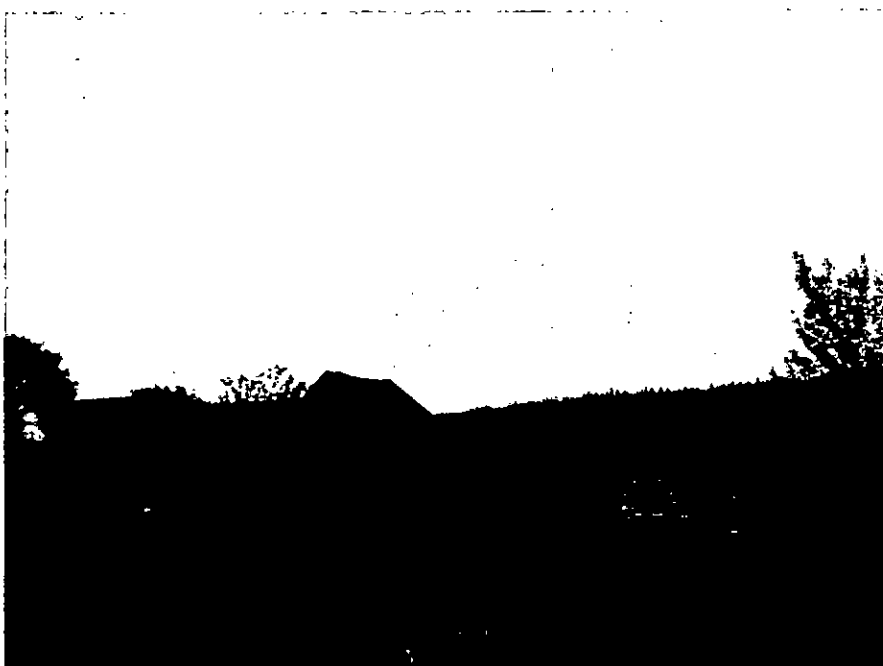
Realizacja ww. zadania przyczyni się do osiągnięcia Celu strategicznego 1 - POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ oraz następujących rezultatów:

- stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju fizycznego dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców sołectwa,
- aktywizacja społeczności lokalnej,

- promocja aktywnego spędzania wolnego czasu,
- zwiększenie oferty sportowo-rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- organizacja imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym umożliwiających integrację mieszkańców gminy,
- poprawa wizerunku miejscowości,
- poprawa warunków życia mieszkańców.

2) **Działka - teren zlokalizowany w Odrowążku**, graniczący z posesją nr: 27. Lokalizacja ww. działki oraz jej cechy funkcjonalno-przestrzenne, sprawiają, że została wytypowana, jako obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców miejscowości Odrowążek. Obecnie działka jest własnością osoby prywatnej. W celu jej nabycia na potrzeby integracji mieszkańców, rozpoczęto negocjacje z jej właścicielem. Zrealizowanie zakupu ww. terenu zaplanowano na lata: 2015 - 2018.

Szacunkowy koszt inwestycji: 35,000 zł.

Fot. 24. Działka - teren zlokalizowany w Odrowążku, graniczący z posesją nr: 27

Nabycie działki pozwoli zrealizować Cel strategiczny 3 – STWORZENIE LEPSZYCH WARUNKÓW DO INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ oraz przyczyni się do osiągnięcia rezultatów takich jak:

- stworzenie placu - miejsca spotkań mieszkańców,
- podtrzymywanie i nawiązywanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkiej,
- kultywowanie tradycji i obrzędów wiejskich,
- estetyczne zagospodarowanie placu i poprawa wizerunku miejscowości,

- poprawa warunków życia mieszkańców.

W Załączniku nr 1 do niniejszego Planu przedstawiono graficzną ilustrację przedmiotowej działki o nr: 521/4, zajmującej powierzchnię 59 a (arów).

Należy podkreślić, że planowane inwestycje będą odgrywać dużą rolę w zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej. W ich realizacji pomocną rolę będzie odgrywać możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania pochodzących z programów Unii Europejskiej, w tym m.in. z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”.

Realizacja ww. inwestycji wpisuje się w budowę miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych przeznaczonych do użytku publicznego oraz w kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

VI. Misja i wizja rozwoju miejscowości Odrowążek

Misja miejscowości Odrowążek

Dążenie do rozwoju miejscowości oraz poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podejmowanie działań wpływających pozytywnie na wizerunek sołectwa, kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a także poprzez podejmowanie inicjatyw sprzyjających rozwojowi kapitału ludzkiego.

Wizja miejscowości Odrowążek

Odrowążek – to bezpieczna, kultywująca tradycje miejscowość, której atutem jest niezdegradowane środowisko naturalne oraz aktywna społeczność z wysokorozwiniętą świadomością współpracy – to miejsce, które warto odwiedzić i miejsce, w którym warto zamieszkać.

VII. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek

Realizacja zadań zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Odrowążek będzie uzależniona bezpośrednio od możliwości finansowych Gminy Bliżyn oraz od wielkości dofinansowania ze źródeł zewnętrznych. Wdrożenie Planu będzie mieć bezpośredni pozytywny wpływ na rozwój miejscowości Odrowążek oraz na poprawę warunków życia mieszkańców.

1. Wskaźniki planowane do osiągnięcia

Pomyślna realizacja zadań oraz przedsięwzięć zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Odrowążek, pozwoli na osiągnięcie następujących wskaźników:

1) wskaźniki produktu:

- 1 wielofunkcyjne, ogólnodostępne boisko sportowe o nawierzchni poliuretanowej do gry w piłkę nożną, ręczną, koszykówkę, siatkówkę, tenisa, itp.,
- chodnik, przepusty i wjazdów do posesji wzdłuż całej miejscowości,
- 1 brakująca wiata przystankowa (w pobliżu posesji nr 85),
- 4 zatoczki przy przystankach autobusowych,
- zmodernizowane oświetlenie przy ulicy wzdłuż całej miejscowości,
- sieć kanalizacyjna w całej miejscowości,
- działka (plac) – miejsce integracji mieszkańców.

2) główne wskaźniki rezultatu:

- poprawa stanu infrastruktury społecznej,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej,
- stworzenie lepszych warunków do integracji społeczności lokalnej,
- kultywowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rozwój kapitału ludzkiego.

3) wskaźniki oddziaływania:

- wzrost integracji i aktywności mieszkańców,
- kształtowanie aktywnych postaw i poczucia odpowiedzialności za miejsce, w którym żyjemy,
- poprawa warunków życia mieszkańców,
- poprawa wizerunku miejscowości,
- wzrost zainteresowania miejscowością wśród potencjalnych turystów, przyszłych mieszkańców, inwestorów.

2. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek zostanie zainicjowane na Zebraniu Wiejskim, podczas którego nastąpi podjęcie Uchwały w sprawie przyjęcia ww. Planu. Kolejny ważny etap w procesie wdrażania Planu stanowi jego zatwierdzenie Uchwałą Rady Gminy Bliżyn. Etapy opracowania i wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 3.

Harmonogram opracowania i wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek

L.P.	ZADANIA	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1.	Zainicjowanie przygotowania Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek	Wójt Gminy	Maj 2014 r.
2.	Analiza zasobów oraz opracowanie Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek	Wójt/Rada Gminy/ Rada Sołecka/mieszkańcy	Maj – Czerwiec 2014 r.
3.	Akceptacja Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek przez Zebranie Wiejskie – podjęcie Uchwały	Zebranie Wiejskie	Czerwiec 2014 r.
4.	Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek na Sesji Rady Gminy Bliżyn	Rada Gminy	Czerwiec 2014 r.
5.	Opracowanie dokumentacji technicznej dot. poszczególnych zadań inwestycyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań, mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt/projektanci	Czerwiec 2014 r. – do 2024 r.
6.	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w Planie Odnowy Miejscowości	Wójt, Rada Gminy, Sołtys, Rada Sołecka, Mieszkańcy	Czerwiec 2014 r. – do 2024 r.

Źródło: Opracowano na podstawie konsultacji z pracownikami Gminy Bliżyn

Poszczególne zadania inwestycyjne oraz przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną, przedstawione w Planie Odnowy Miejscowości Odrowążek, będą wdrażane zgodnie z obowiązującymi zasadami wydatkowania środków, z uwzględnieniem źródeł ich pochodzenia. W przypadku inwestycji, na których realizację możliwe będzie uzyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej, w celu sprostania wymaganiom formalnym i merytorycznym, uwzględnione zostaną wytyczne zawarte w dokumentach programowych.

Funkcję Instytucji Zarządzającej, Koordynującej i Wdrażającej realizację Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek będzie pełnić Wójt Gminy. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji inwestycji i przedsięwzięć uwzględnionych w ramach Planu,
- zapewnienie zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu w zakresie informacji i promocji Planu,
- kreowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji oferujących przyznanie pomocy,
- dokładne oceny ex-post po zakończeniu realizacji Planu (ewaluacja).

Dla właściwej oceny, Instytucja Zarządzająca może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

3. Zewnętrzne źródła finansowania zadań inwestycyjnych

Zadania inwestycyjne zawarte w niniejszym Planie Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata 2014-2024”, mogą być wsparte w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej z następujących Programów Operacyjnych:

- 1) „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020”,
- 2) „Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 - 2020”,
- 3) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020”.

Wykorzystanie pomocy w ramach dostępnych środków z Unii Europejskiej uzależnione jest od poziomu świadomości w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania dotacji przez samorządy gminne. W tym celu istnieje realna potrzeba konsekwentnego kształtowania pozytywnego wizerunku Planu Odnowy Miejscowości. Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- spotkania informacyjne, wykłady, warsztaty, konferencje, prezentacje multimedialne, które będą dostarczać informacji na temat możliwości skorzystania z dofinansowania w ramach dostępnych programów Unii Europejskiej,
- prezentacje projektów, jako efektywnych metod zagospodarowania środków przyczyniających się do poprawy warunków życia mieszkańców wsi.

4. Komunikacja społeczna i promocja

Informacja na temat Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek będzie przekazywana mieszkańcom w sposób ciągły poprzez:

- zebrania wiejskie,
- posiedzenia Rady Gminy,
- informacje zamieszczane na stronie internetowej Gminy Bliżyn: www.blizyn.pl,
- relacje w bezpłatnym,
- tablice ogłoszeniowe występujące na terenie sołectwa,
- artykuły w lokalnej prasie, m.in.: Informator gminny, Tygodnik Skarżyski,
- ulotki reklamowe.

Realizacja Planu musi opierać się na właściwym odbieraniu informacji zwrotnej, aby możliwa była odpowiednia aktualizacja zaplanowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną. Celem działań informacyjnych będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy zewnętrznych na realizację określonych zadań,
- zapewnienie bieżącego informowania o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu.

5. Monitoring i aktualizacja Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek

Główne znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek posiada Wójt Gminy. Jego główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania. Monitoring na podstawie składanych informacji oraz efektów wdrażania będzie prowadziła Rada Gminy oraz poszczególne jej Komisje.

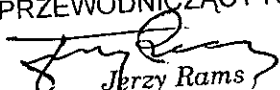
Organem uprawnionym do aktualizacji Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek jest Zebranie Wiejskie. Aktualizacja Planu musi być następnie zatwierdzona przez Radę Gminy. Aktualizacja będzie się odbywać w miarę zaistniałych potrzeb i na wniosek mieszkańców.

Zespół opracowujący Plan Odnowy Miejscowości Odrowążek na lata: 2014 - 2024:

Aneta Smulczyńska

Sławomir Bernatek

Ks. Wincenty Chodowicz

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Rams

Załącznik nr 1
do Planu Odnowy Miejscowości Odrowążek

Mapa obrazująca działkę o nr: 521/4 - wytypowaną jako obszar
o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców miejscowości Odrowążek.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Rams

